БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 149 (13465)
1971 оной июниин 26, суббото

Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ — ...ҮРЭН ТҮРЫН ...УХАЛА ЗОРИЛГО

...жээл бэлэдхэлгээр областной олонитын субботник эмхидхэ...й Москва шадарай ажалшадай шухала үүсхэл тухай «Советская ...» уншагшадтаа зорюулжа, амаралтын үдэрэйнгөө номерто ...н байна. Тус субботник июниин 20-до үргэлжэлүүлэгдэә.

...убботнигой ба воскреснигэй дүнгүүд үсэгэлдэр согсологдобо. ...уряалгада областиин 109 мянга үлүүтэй хүдэлмэришэд, кол...уд, алба хаагшад, партийна, соведэй, профсоюзай ба комсо... хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн Москва хотын шефтэ хэдэ хэ...йонуудай ажалшад хабаадаа. Үбһэ ногооень машнаар саб...ргагүй газарнуудые — ойн соорхой, харгы шадарай зуруд, ...хүнхэрнүүдые гар хажуураар сабшаһан байна. Инмэ 5000 ...гектар газарай үбһэ ногоон суглуулагдажа абтаа. Тэрэнние ...а, 10000 гаран тонно силосэй ногоон, сенаж ба үбһэнэй ...элэдхэгдэһэн байха юм.

...э хэрэгтэ бэеэрэә хабаадахые москвагайхидай ехээр хүсэһэн ...энь, мүн малай тэжээл бэлэдхэлгэ — мүнөө гүрэн түрын уд...артай шухала зорилго гэжэ ойлгоһон дээрэһээнь, тэжээл бэ... Московско олонитын түрүүшын субботник-воскресник гай... амжалтатай үнгэрбэ. Предприятинууд, эмхи зургаануудай кол...үдэй, колхозууд ба совхозуудай эртээнһээ һайтар бэлдэһэн, ...а, соведэй, профсоюзай, комсомолой, ажахын зургаануудай ...эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулһан ушар энэ хэрэгтэ шу...үргэ дүүргээ. Тус хэмжээ ябуулга бүхы талаараа һайса бо...огдоһон байгаа. Олон мянган хүнүүдые гар хажуураар, ав...ааар, эдеэ хоолоор, хонохо газараар хангаха гэхэ мэтэ асуу...д хараада абтаа. Гэхэтэй хамта, олохон коллективүүд хүдэл...ртаа урда үдэшэнь ерэжэ, майхануудые татаһан, тиигээд суб...тлөөгүүр үүр хираанаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн байна. Кол... бүхэн хүдэлмэрилхэ газараа эртээнһээ мэдэхэ болоһон тула, ...ын минутаһаа эхилээд, ажалаа дүүргэхэ хүрэтэрөө эршэмтэй ...йгаар хүдэлөө.

...тэ үдэрэй — субботын хүдэлмэри тухай зарим мэдээнүүдые ...л иимэ:

...ДОЛЬСК. Субботнигто городой 6 мянга гаран хүн, колхоз, ...үдай 4 мянган хүдэлмэрилэгшэд хабаадаа. 800 тонно силос ...һан, 200 тонно үбһэн сабшагдаһан, 6 тонно витаминна гу...эдхэгдэһэн байна.

...ЖАЙСК. Областной олонитын түрүүшын субботнигой үдэр ..., сабшалан дээрэһээ 3.000 тонно үбһэ ногоон бэлэдхэгдээ. ...игто хотын хэдэн зуугаад хүн хабаадаба.

...МОДЕДОВО. Промышленна предприятинууд ба барилгануу...50 хүдэлмэришэд болон алба хаагшад субботнигой үдэр үб...эл бэлэдхэлгэдэнь хүдөө нютагуудай ажалшадта туһалаа. ... хүсөөр 460 мянган тонно ногоон силослэн дарагдаа. Үбһэ ..., зөөхэ, нягтаруулан дараха хүдэлмэридэ 38 автомашина, ...тор, тракторай 14 косилка, тракторай 26 тэргэ хабаадуу...

...РА. Тэжээл бэлэдхэхэ субботнигто хотын 3.000 шахуу. ...д хабаадаба. Эдэнэй туһаламжаар 120 гектар сабшалангай ...хуряагдаһан, 1300 тонно силос дарагдаһан, 50 гектар корне...дай талмайн буртаг үбһэн түүгдэһэн байна.

...ГИНСК. Үбһэ сабшахын хажуугаар, корнеплодуудай буртаг ...үхэ хүдэлмэридэ районой ажахынууд ехэ анхарал хандуул...шээлэн хэлэбэл, Горькиин нэрэмжэтэ совхоздо 850 хүн тэ... свёкло тариһан 12 гектар талмайн буртаг үбһэ түүлсээ.

...сква шадарай совхозууд, колхозууд ба шубуунай фабрикануу...элмэрилэгшэд габшагайгаар ажаллаһанайнь, тэжээл бэлэдхэхэ ... ехэ туһа хүргэһэнэйнь түлөө өөһэдынгөө шэфүүдтэ, суббот...скреснигтэ хабаадаһан бүхы хүнүүдтэ үнэн зүрхэнэй баяр ...ан хүргэбэ. Субботник-воскреснигэй дүнгүүд тухай КПСС-эй ... Мособлисполкомой, Мособлсовпрофой, ВЛКСМ-эй МК-гай ... тогтоол дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, 1971—1972 онуудай ...тын үедэ адууһа малаа үбһэ тэжээлээр хүсэд бүрин ханга...өө тэмсэлэй эхин һайнаар табигдаа. Хадалан, сабшалангай ...ооc түрүүшын сабшалгаар июлиин 1 хүрэтэр хуряажа гол ...үүргэхэ, таримал ногоо хуряаха хүдэлмэри үргэнөөр эмхид...рилго табигданхай. Тинхэтэеэ хамта, корнеплодуудай, кукуру...ран сэсэгэн, тэжээлэй бусад ургамалнуудай ургасада эмхи...и харууһа хангаха шухала. Энэ шухала хүдэлмэридэнь Моск...рай хүдөө тосхонуудай ажалшадта шефүүдэй зүгһөө эдэбхи...аргы, үрэ ехэтэй туһаламжа үзүүлхэ байха.

...һэ тэжээл бэлэдхэлгээр олонитын түрүүшын субботник, вос... эмхидхэһэн Москва шадарай ажалшадай үүсхэл угаа ехэ ...анартай. Энэнь москвагайхидһаа гадна, мүн Россин Федера...үхы автономито республикануудта, хизаарнууд ба область...үбһэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ шэнэ арга боломжонуудые ол...үхы үбһэ тэжээл эрхим шанартайгаар сабшажа, соможо ...тарлалан ба сабшалан дээрэхи нэгэшье тонно ногоо сабшан...ихогүй, хүсэд хүрэхэ үбһэ, силос, сенаж, корнеплодуудые ...хэ гээшэ Москва шадарай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй, ...жалшадай хамтадаа шиидхэхэ зорилго болоно.

...квагайхидай эрхим дүй дүршэлые өөһэдтөө тааруулгаар, хаһа ...ь, хаа хаанагүй хэрэглэхэ, илангаяа таарамжагүй газарнуудай ...һэ ногооe саг соо хуряажа абаха гээшэ айхабтар шухала хэрэг ... Предприятинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ, ...уд ба колхозуудта энэ тон шухала хэрэг эдэбхитэйгээр эм...гээшэ партийна, соведэй, профсоюзай, комсомолой органуу...юун уялга. Хаһа хэмынь алдажа яашье болохогүй. Тиимэһээ ...ээ һайтар бэлдээд, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ олонитэ ...дай хабаадалгатай субботник, воскресник һаяар эмхидхэхэ ... байна. Энэмнай — городуудай хүн зонние, посёлогуудай ...эрншэдые бүри хүсэд дүүрэнээр хангахын тула фермэнүүд...мэлтэ продукци — мяха, һү, үндэгэ абаха арга олгохо байна

...нөө Россин Федерациин үргэн нэлэнхы тала дайдаар үбһэ ху...и, силос даралгын, үбһэнэй витаминна гурил үйлэдбэрилхэ ...эри эхилээ. Хойто Кавказай олохон ажахынууд энэ хүдэлмэ...эрэгшэ жэлэйхиһээ үлүү эдэбхитэйгээр ябуулжа байна. Жэ...дэ, Ростовско область дотор июниин тэн багаар ...ондо 79 мянган тонно бэлэдхэгдээ бэлэй. Нёдондоной ...дахин ехэ хэмжээнэй үбһэнэй гурил, 152 мянган тонно сенаж ...гдэһэн байна. Харин нёдондо энэ үеэр область дотор инмэ ... хэгдээгүй байһан. Кубань болон Ставропольда силос дарал...шэ, хэмжээн нёдондонойхи — үнэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ 2 да...үү байна.

...э зуура хэдэ хэдэн автономито республиканууд, хизаарнууд ...стьнуудта тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри хүсэд эхилээдүй. Энэ ...лангаяа Баруун-Хойто, Түбэй районууда хамаадана. Жэшээл...овгородско, Псковско, Тульска, Ярославска областьнууд— ...а, үбһэ тэжээл, силос, үбһэнэй гурил бэлэдхэжэ үшөө эхи... гү, али үгышье һаа, һаял эхилжэ байнхай. Тиин үнгэ...жэлнүүдэйнгээ эршэ темпһээ эли бодо гээгдээд байна.

...даһан сагаа дары хүсэлдүүлхэ, үбһэ тэжээл эршэмтэй түр...өөр, үнгэрэгшэ жэлнүүдэйхиһээ һураггүй ехээр бэлэд...эшэ мүнөөдэрэй гол шухала зорилго болоно. Нютагуудтахи ...а, соведэй, хүдөө ажахын органууд энэ хэрэгые үдэр бү... хиналтада абаха, адууһа малаа эрхим шанартай тэжээлээр ...бүрин хангаха хэмжээ ябуулгануудые колхоз, совхоз бүхэндэ, ...область бүхэндэ дүүргүүлхэ зэргэтэй.

...эй хамта, Москва шадарай ажалшадай шухала үүсхэлые ...анагүй эдэбхитэйгээр дэмжэжэ, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гүрэн ...энэ тон шухала зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ ... удха шанартай байхань дамжаггүй.

(«Советская Россия» газетын июниин 23-най түрүү бэшэг).

100 ҮДЭР СОО — 100 КИЛОГРАММ

НҮХЭД, МАЛ АДУУЛАГШАД! Ургаса ногооной шэмэтэйдэ адууһа малаа бэлшээн таргалуулжа, Эхэ орондоо мяха, һү элбэгээр үгэел.

ТУГАЛ, БУРУУ ТҮРГЭНӨӨР ТАРГАЛУУЛХА АРГА

Шэнэ, юһэдэхи табан жэлэй туршада жэлдээ дунда зэргээр 14,3 миллион тонно гү, али 1975 ондо үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 40—43 процентээр ехэ мяха абаха зорилго табигдана.

Энэ зорилгые амжалтатайгаар дүүргэхын тула юу хэхэб гэжэ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд соо хүдөөгэй ажалшадта тодорхой арга зам заажа үгтэнэ. Нэн түрүүн адууһа малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ, мал шахан таргалуулха, һү һаалиин оньһожоруулагдаһан томо фермэ, бүхэли комплекснуудые бариха шухала гэжэ съездын Директивэнүүд соо заагдана.

Илангаяа тугал, буруунууд болон хурьга, түлгэнүүдые нарайһаань һайнаар харууһалан түлжүүлжэ, түргэнөөр шахан, бэлшээн таргалуулха тухай съездын зааһан заабари, арга зам манай Хориин аймагай ажахынуудта ехэхэн удха шанартай байна. Энээниие зүбөөр бэелүүлжэ шадаа һаа, тарган мяха ехээр абаха гэһэн ажахынуудаймнай гол шухала зорилгонь амжалтатайгаар шиидхэгдэхэ бшуу.

Манай аймагай совхозуудай урда бага бэшэ зорилго табигданхай гээшэ. Табан жэлэй түсэбэй ёһоор, мяха абалга, гүрэндэ тушаалгые жэл бүри 12—15 процентээр дээшэлүүлхэ болонобди. Бүхыдөө аймаг дотор табан жэл соо 170,3 мянган центнер мяхан абтаха ёһотой. Харин энээнэй урдахи табан жэлдэ 100 мянган центнер мяхан абтаһан байгаа. Ондоогоор хэлэбэл, гансахан байгша ондо 10 мянга гаран үхэр тус бүридэнь 300 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэйгээр тушааха зэргэтэйбди. Тиихэдээ табан жэл соо хамта 56, 7 мянган үхэр шахан, бэлшээн таргалуулжа тушааха ёһотой болонобди.

Теэд ходо ган гасуур болодог манай Хориин аймагай эрхэ байдалда эды олон мал түлжүүлжэ, хараалһан болзор соогоо тэдэнэйнгээ шэгнүүрые хүсөөжэ, эды шэнээн мяха абажа шадаха аргагүй болоо һаа, хайшан гэхэ гээшэбибди? Энээниие амжалтатайгаар бэелүүлхэ ямар таатай арга боломжо бии гээшэб?

Партиин райком, аймгүйсэдком, аймагай партийна, совет эдэбхитэд, малшад эдэ бүхы асуудалнуудые алишье талаһаань шэнжэлжэ, наринаар зүбшэн хэлсэжэ үзөө. Тиигээд байхадаа, зунай сагта, хүхэ ногооной элбэгтэл тугал, буруу, хашарагуудые зүбөөр бэлшээжэ, түргэн томо болгожо, таргалуулжа шадаал һаа, урдахи зорилгоёо дүүргэхэ байнабди гэжэ ойлгогдоо.

Мүнөө июниин 1-һээ хойшо бүхы совхозуудта тугал, буруу, хашарагуудые тусхай гүүртэнүүд болгожо, зунай бэлшээридэ гаргаабди.

Нэн түрүүн нэгэ газарта хэды мал байлгахаб, ямар барилга түхеэрхэб, үхэрнүүдые хайшан гэжэ эдеэлүүлхэб, шэгнүүрыень хэды шэнээнээр нэмээхэб, малшадай ажалай түлөөһые ямараар тогтоохоб, бэлшээриин үедэ абтаһан мяханай өөрынь үнэ сэн хэды шэнээн болгохоб, хэр ашаг олзотой байхаб гэжэ бүхы талаһаань тооложо, бодомжолжо үзэгдөө. Энээндэ зоотехнигүүд, экономистнууд хабаадуулагдаа.

Тиигээд Үдын, Дээдэ-Талсын, «Георгиевский» совхозууд эгээн түрүүлэн үхэр малай зунай байра, тээлнигүүдые бэлшээри дээрэ түхеэржэ эхилээ. Зарим хуушан байрануудые һэльбэн заһаа.

Зунай бэлшээриин үедэ тугал, буруу, хашарагуудые хайшан гээд, ямар гуримаар бэлшээн таргалуулха, түргэн томо болгохо гэжэ бодонобибди?

Тус тустаа 110—120 килограмм шэгнүүртэй 120—140 тугал, буруунуудые дүршэлтэй хоёр үхэршэндэ даалгажа, нэгэ гүүртэ болгообди. Эдэ мал июниин 1-һээ октябриин 1 болотор һайнаар бэлшээгдэжэ, сүүдхэдөө шэгнүүрээ тус бүридөө 800—1000 граммаар нэмээхэ ёһотой. Тиигэжэ буруу, хашараг бүхэн 220—230 килограмм шэгнүүртэй болгогдохо зэргэтэй. Тэдэниие намар октябрь һараһаа эхилжэ һайнаар шахан таргалуулаад, ерэхэ жэлэй январьда тус тустань 310—330 килограмм шэгнүүртэй болгожо, гүрэндэ тушааха байнабди.

Ондоогоор хэлэбэл, буруун бүхэн жэлтэйдээ 3 центнерһээ үлүү шэгнүүртэй болгогдожо гүрэндэ тушаагдаха, энээнэй ашаар малай харууһа, тэжээлэй гаргаша хороогдохо, богони болзор соо ехэ мяхан абтаха, мяханай өөрынь үнэ сэншье хямда болохо байна.

Тугал, буруунууд гол түлэб хээрын бэлшээридэ һайнаар адуулагдажа, түргэн түлжүүлэгдэхэ зэргэтэй. Тиихэдээ һайжаруулагдаһан, ногоо элбэгтэй газарта тээлниг барижа, тэрэнииень 8—10 ондоо таһалаад, тус бүридэнь 3—4 хоногоор һэлгэжэ байгаад үхэр мал оруулагдажа адуулагдаха юм. Тэрэнһээ гадна, тугал, буруу бүхэндэ үдэрэй 1,5 килограмм талха ороoһоной зүйл хуурайгаар, үдэрэй гурба дахин эдюулэгдэхэ, мүн машинадагдаһан һүн, талха, холимол тэжээл худхаһан бурдууг уулгагдаха. Үхэр бүхэндэ үдэрэй 1,5 килограмм тиимэ тэжээл гурба таһалагдажа эдюулэгдэнэ. Таримал ногоон, зелёнкын һайса ургахада тэрэниие сабшаад асаржа тугалнуудта эдюулхэ болоно. Малай харууһан, тэжээл нарин гуримтайгаар эмхидхэгдэхэ юм.

Теэд зунай байра, тээлнигүүдые олоор түхеэрхэдэ гаргашань ехэ болохо, энэмнай һүүлдэ өөрыгөө хэр харюулха гээшэб гэһэн асуудал гарана.

Үдын совхозой Доодо-Голой отделенидэ тиимэ тээлнигүүд соо тугалнууд бэлшээгдэдэг болоһоор үнинэй. Эндэ гурбан тээгээ ханатай, шифер хушалтатай дал һарабша түхеэрэгдэнхэй, Дороо нэгэ тээшэнь налуугаар хэгдэһэн модон шалатай, наг шэбхыень суглуулжа байха нүхэтэй. Мүн үбһэ, ногоо хэжэ эдюулхэ хобто, бурдууг, талха таряа хэжэ үгэхэ хобоотой. Эндэнь үбшэлһэн мал эмшэлхэ байра бии. 40 гектар һайжаруулагдаһан бэлшээринь тойруулаад хорёологдожо, табан ондоо таһалагданхай. 135 тугал, буруу хоёр хүн харууһална.

Эдэ бүхы барилгадань 2723 түхэригэй ажал хэгдээ, зөөри гаргашалагдаа. Мүн хоёр малшадта зуун үдэр соо 869 түхэриг түлэгдэхэ. Тиигэжэ нэгэ гүүртэдэ бүхыдөө 3591 түхэригэй гаргаша хэгдэнэ бшуу.

Хэрбээ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын 700 граммаар нэмээгээ һаа, энэ гаргашын 60 процентнь нэгэ зун соо тэхэрюулэгдэхэ. Харин малай шэгнүүрые 800—1000 граммаар нэмээгээ һаа, энэнь нэгэ зунай үедэ сүм тэхэрюулэгдэхэ байна. Юуб гэхэдэ, малай шэгнүүрые түсэбһөө гадуур нэмээгээд, богони болзорто тарган мяха ехээр абажа гүрэндэ худалдахада, үнэ сэн ехэтэй болохо бшуу.

Тугал, буруунуудые зунай тусхай байрада байлгажа, тээлниг соо бэлшээхэдэ элишье талаараа ашагтай гэжэ һанагдана.

Энэ шэнэ юумые ажахы бүхэндэ нэбтэрүүлхын тула совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, парткомуудай секретарьнар, отделенинүүдые эрхилэгшэдэй хабаадалгатай семинар Үдын совхозой Доодо-Голой отделенидэ үнгэргөөбди. Энээниие суглараргшад булта һайшаагаа, ажахы бүхэндэ горитой ашаг олзо үгэхэ байна гэжэ мэдэрээ.

Тиигэбэшье тугал, буруунуудые түргэнөөр түлжүүлхэ шэнэ арга хаа хаанагүй үшөөл һа[...]аар дэлгэрүүлэгдэнэ гэхын аргагүй. Анаагай, Хүрбын, Хориин совхозууд малай зунай байра, тээлнигүүдые бариха хүдэлмэриие мүнөө хүрэтэр унжагайруулһаар.

Зунай сагта тугал, буруунуудые харууһалжа байһан хүнүүдые урмашуулхын тула партиин райком аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управленитэй хамта социалис мүрысөө эмхидхэхэ, эрхим үрэ дүн түйлагшадта шан үгэхэ гэжэ тогтоогоо. Хэрбээ тугал, буруу бүхэнэй шэгнүүрые зунай үедэ сүүдхын 800 граммаар нэмээгээ һаань, малшадта һарынь салингай 50 процентын хэмжээнэй шан үгэхэ, 900—1000 граммаар нэмээхэдэнь, һарынь салингай 100—150 процентын хэмжээнэй шан үгтэхэ байна.

Хэнэйшье мэдэһээр, шэнэ юумэндэ түрүүшын бэрхэшээлнүүд, дутагдалнууд яһала ушарха байһаниинь элитэ. Энээниие хаһа сагтань усадхажа, түрүүшүүлэйнгээ дүй дүршэлые олоной шадабари болгон, бүхы дээрээ амжалта түйлахын түлөө тэмсэхэбди. Тиигэжэ Хориин аймагай малшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри хүсэндэнь хүргэхын тула нютагайнгаа эрхэ байдалда тааруулан ажалаа эмхидхэжэ, мяха ехээр абаха талаар түрүүшын алхам хэжэ байна.

П. ПАВЛОВ,
КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь.

Яруунын совхозой мяханай фермын үнеэд зунай бэлшээридэ.

Б. ПОПОВОЙ фото.

НООҺОН ХАЙШАЛАГДАЖА ЗАХАЛАА

МУХАР-ШЭБЭР. Аймагай ажахынууд энэ жэлдэ 171 мянган хонидой нооһо хайшалжа, гүрэндөө 5735 центнер нооһо тушааха түсэбтэй. Энэ ехэ хүдэлмэридэ аймагай колхоз, совхозууд яһала бэлдэһэн, тэрэниие хүдэлмэриин 10—15 үдэртэ дүүргэхээр түхеэрһэн байна.

Июниин 22-то «Коммунизм» колхоз энэ хүдэлмэреэ захалаа. Колхозой 5 мянга гаран хонидой нооһо хайшалжа абахын тула 25 машинкатай пункт түхеэрэгдэнхэй, энэ пунктын дүршэлтэй механизатор С. П. Красинский толгойлно. Түрүүшын үдэр ахалагша хонишон С. А. Поповой отарын 672 хонид үбэлэй нэхыһээ мултараа. Удаань ахалагша хонишон И. Ф. Федоровой отара бэлдэгдэнхэй. Түрүүшын отарын хонин бүриһөө 3 килограммһаа дээшэ нооһон хайшалагдана. Энэ үдэр мүн «Родина» колхозойхид хонидойнгоо нооһо хайшалжа захалаа.

Жэлһээ жэлдэ «сагаан алта» суглуулха хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэдэг «Знамя Ленина» колхозой гэшүүд байгша ондо баһал һайн бэлэдхэлтэй. Колхозой 30 мянган хонид хүдэлмэриин 10 үдэртэ хайшалагдажа дүүрэхээр хараалагдана. Эндэ үдэртөө 3 мянган хонидой нооһон абтаха болоно.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

«САГААН АЛТАН» ТУШААГДАНА

Улаан-Үдын нооһо угаадаг, сэбэрлэдэг фабрика энэ жэлдэ хонидой нооһо хайшалалгые бэлэдхэл һайнтайгаар угтаба. Республика доторнай нооһо хайшалалга хаа хаанагүй эхилбэ.

Июниин 21-дэ Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын хонишод эгээл түрүүлэн Улаан-Үдын нооһо сэбэрлэдэг фабрикада «сагаан алта» тушаагаа. Июниин 23-да холын Хурамхаанай аймагһаа 5,604 килограмм, Баргажанай аймагһаа 9,964 килограмм, Үдын совхозһоо 3,324 килограмм нооһон тушаагдаба.

Июниин 24-дэ Хурамхаанай аймагһаа 8,400 килограмм, Үдын совхозһоо 3,400 килограмм нооһон тушаан абтаба. Иигээд лэ республикымнай хүдөө нютагуудһаа нооһо ашаһан машинанууд хөйно хойноһоо һубарижа захалба гээшэ.

Манай фабрикын коллектив нооһо һаадгүйгөөр тушаан абахын тула ехэ бэлэдхэл хэһэн байна. Колхоз, совхозуудһаа нооһо асарһан машинанууд удаан байнгүй, ашаагаа түргэн тушаана.

Л. СЕНОТРУСОВА,
нооһо сэбэрлэдэг фабрикын салин хүлһэнэй таһагые даагша.

„САЛЮТ“ ГЭЖЭ ЗАЛАН ЖОЛООДОГДОДОГ НАУЧНА СТАНЦИ НИИДЭЛГЭЕЭ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛҺЭЭР

...ИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОДОГ ЦЕНТР. ... Дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ ... станциин экипаж арбан юһэдэхи сүүдхэдөө ...лин соогуур ниидэжэ ябана. Тиимэ болохо... урда тээнь хэгдэһэн залан жолоодогдодог ...ниидэлгэнүүдһээ удаан саг соо энэ ниидэл...элжэлжэ байна.

...ажай бүхы гэшүүдэй бэе һайнууд. Меди... хиналтын мэдээнэй ёһоор, юумэ хээгүй бай... минута соо һудалайнь сохисо Георгий Доб...скиин 72, Владимир Волковой — 68, Вик...ацаевай — 74 болоно. Амилсань Доброволь...— 20, Волковой — 12, Пацаевай — 18. Шу...ь дарасын хэмжээн тус тустаа мүнгэнэй ... столбын 110—78, 110—70, 130—75 мил... болоно.

...ээтэ хүдэлмэриин үдэрэй программын ёһоор ...эн туршалгануудай нэгэн гэхэдэ, станцинс ...аа ба автомат аргаар иишэ тиишэнь зүг шэ...лгоод, одо мүшэнүүдэй ба Газарай фото-зу... буулгагдаа. Фото-зурагууд тусхай автомат...шуудаар адли забһарлалгануудтай саг соо ...гдажа абтаһан байна.

Энэ туршалга хадаа элдэб янзын гуримаар жолоодогдоходоо, станциин ямараар ниидэлгые шэнжэлхэ, тэрэшэлэн замбуулинай дайда соо удаан саг соо ниидэхэдээ, элдэб эрхэ байдалай нүлөөгөөр тэрэнэй корпусой хэр ехээр түхэлөө хубилгадаг байһые тодорхойлхо арга олгоно.

Тэрээнһээ гадна, синхронно аргаар одо мүшэнүүдэй ба Газарай фото-зурагуудые буулгалгын үрэ дүнгүүд геологиин, геодезиин болон картографиин аша туһада зорюулан буулгагдаһан Газарай нюрuугай фотонуудые саашадаа бүри наринаар шэнжэлхэ, тэрэшэлэн замбуулинай дайда соо хэгдэһэн астрономическа шэнжэлгэнүүд болон хэмжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүдые координадуудаарнь бүри наринаар холбохо арга олгоно.

Хүдэлмэриин үдэрэй программые дүүргэлгын үедэ медицинскэ ба биологическа элдэб шэнжэлэлгэнүүд станци дээрэ үргэлжэлүүлэгдээ. Телеметрическэ хэмжэлгэнүүдэй мэдээнэй ёһоор, дэлхэйе тойрон дабшадаг научна станциин оньһон түхеэрэлгэнүүд һаадгүйгөөр хүдэлнэ. Замбуулинай залан жолоодолгото ниидэлгэ үргэлжэлүүлэгдэһээр.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадта, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи бүхы гражданинуудта дэлхэйе тойрон дабшадаг „Салют“ гэжэ залан жолоодогдодог научна станциин экипажай хандалга

Эб найрамдал хамгаалха советскэ комитедтэ, Дайнай ветерануудай советскэ комитедтэ

Советскэ Союзда фашис Германиин харата муухайгаар добтолон ороһоор 30 жэлэй гүйсэһэн үдэр таанадаар дамжуулан, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадта бултандань, бүхы совет хүнүүдтэ, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэхи бүхы гражданинуудта хандинабди.

Замбуулинай океанай дайда соогуур хоёр үлүүтэй неделиин турша соо бидэнэр ниидэжэ ябахадаа, манай томо бэшэ сайбар-хүхэ планетын угаа гоё һайхан байһандань этигээбди.

Энэ планетэ дээрэ хэдэн олон миллион хүн зондо гашуудал ушаруулха дайн һүжэржэ магад гэжэ һанаандаашье шэбшэхэнь бэрхэтэй байна. Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй зэргые нягтаар жагсаахые, дайн байлдаан «болохогүй» гэжэ үшөө дахин эсэслэн хэлэхые дэлхэйе тойрон дабшадаг «Салют» станци дээрэһээ урялнабди.

«Салют» станциин экипаж:
ДОБРОВОЛЬСКИЙ, ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ХАЖУУГААР...

Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорһоо урид дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөөн аймагай колхоз, совхозуудта үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Ленинэй орденто Борьёогой совхоз ябана. Совхоз гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб 140 процент дүүргээ гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиһөө 42 процентээр ехэ һү һаагаа. Совхозой һаалиин фермэдэ һүнэй шанар, тоһолигыень тодорхойлхо лаборатори эмхидхэгдэнхэй. Фермын дэргэдэ ногоон тэжээл болгохоор 70 гектар тарилга хэгдээ. Үнеэдтэ бурдууг таһалгаряагүй уулгагдана.

Борьёогойхидһоо мүн Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад ,мал адуулагшад гээгдэнэгүй. Колхоз гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб 121 процентдэ хүргэнхэй

Тиигэбэшье түрүүшүүлэй хажуугаар гээгдэжэ ябагшад, аймагаа гэдэргэ татагшад бии. Илангаяа «Коммунизм» колхоз, «Заречный» совхоз бирагүй байдалтай,

«Заречный» совхозые абажа үзэбэл, эндэ фермэнүүдтэнь һаалишад дуталдадаг, үнеэд һайса бэлшээгдэнэгүй. Эмхидхэлэй хүдэлмэриин һула дээрэһээ малшадай дунда ажалай журам алдаха баримтанууд гарадаг. Иимэл ушагуудһаа боложо, тус совхоз гүрэндэ һү тушааха хахад жэлэй түсэб табан һарада оройдоо 79 процент дүүргээд байгаа.

А. ШАТУЕВ,
Зэдын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИ БА ХИНАЛТА ХЭХЭ ТЭРЭНЭЙ ЭРХЭ

ШУХАЛА НЭМЭЛТЭ, ШЭНЭ ЭРИЛТЭ

«Хүнүүдые шалгаха, ажал хэрэгэй бодото гүйсэдхэлые шалгаха гээшэ мүнөө бүхы хүдэлмэриин, бүхы политикын гол шухала зүйл болоно, иимэл юумэ, эгээл гимэ юумэ, — имагтал иимэл юумэ хэхэ ёһотойбди».

В. ЛЕНИН.

Советскэ Союзай Коммунис партиие байгуулагша, манай агууехэ багша В. И. Ленин бүри Совет засагай тогтоһоор түрүүшын жэлнүүдтэ социалис байгуулалтын асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тулада зүбөөр эмхидхэгдэһэн хиналта, шалгалтын тон ехэ удха шанартай байһые онсолон тэмдэглэдэг байгаа бшуу.

Энэ захяа заабаринь мүнөөшье хүсэндөө зандаа. Партийна эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри ябуулха ленинскэ ёһо гурим дотор захиргаанай ажал ябуулга хинан шалгаха хэрэг ехэ һуури эзэлдэг гээшэ. Энээндэ манай парти анхаралаа хандуулдаг байгаа, хандуулнашье, саашадаашье хандуулха байна.

«Үйлэдбэриин болон наймаанай предприятинуудай, совхозуудай, колхозуудай, тэрэшэлэн үйлэдбэритэй сэхэ холбоотой проектнэ эмхинүүдэй, конструкторска бюро болон научно-шэнжэлэлгын институудай партийна эхин организацинууд захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэтэй» гэжэ КПСС-эй Устав соо бэшэгдэнхэй.

Энэ эрхээ зүбөөр эдлэжэ, үйлэдбэридэхи нүлөөгөө дээшэлүүлжэ, ажалда бии байһан дутуу дунда зүйлнүүдые усадхаха, бии байһан арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ талаар аймагай промышленна предприятинуудай, совхозуудай, эмхи зургаануудай партийна эхин организацинууд ехэхэн оролдолго гаргана, бага бэшэ дүршэлтэйшье болонхой.

Манай аймагай экономикые абажа харабал, бусад хүдөөгэй аймагуудһаа нэгэ бага илгаатай. Эндэ манай орон соогоо эгээн томо химиин барилга болохо Сэлэнгын целлюлоз-картонно комбинат бодхоогдоно. Аймагай зургаануудта сэхэ мэдэлгүй олон предприятинууд, эмхи зургаанууд энэ барилгада хабаадалсана. Гадна аймагай тала дайдаар түмэр зам гарана. Түмэр замай предприятинууд, мүн Тимлюйн цементын, асбоцементын зүйлнүүдые бүтээдэг заводууд ондоо тээ мэдэлтэй ха юм.

Теэд энэ ушар эдэ предприятинуудай ажал хүдэлмэриинь түлөө хинаха харюусалгаһаа партийна организацинуудые сүлөөлнэгүй, харин бүри ехэ болгоно. Партийна хүдэлмэриин элдэб онол арга хэрэглэжэ, ажахыдахи, үйлэдбэридэхи нүлөөгөө али болохоор дээшэлүүлхэ, эрилтэ табигдана.

Тэдэнэй нэгэниинь партийна хиналта зүбөөр эмхидхэхэ, парти болон правительствын тогтоолнуудай дүүргэлтые саг үргэлжэ шалгажа байха хэрэг болоно.

Сэлэнгын ЦКК-гай барилга дээрэ 17 элдэб барилгын, подрядна, субподрядна организацинууд хүдэлдэг юм. 250 гаран коммунистнууд 17 партийна эхин организацинуудай бүридэлдэ абтанхай. Эдэ партийна организацинуудай ажал хүдэлмэриие барилга дээрэ байгуулагдаһан партийна комитет (секретариинь И. К. Иванов) нэгэдүүлэн хүтэлбэрилнэ.

Тэрэшэлэн Мысовая станциин узловой партийна комитет (секретариинь И. И Ушаков) 20 партийна эхин организацинуудые нэгэдүүлнэ. Тэрэнэй мэдэлэй түмэр замай предприятинуудта 320 гаран коммунистнууд бии.

Захиргаанай ажал ябуулга хинаха эрхээ хэрэглэн, Мысовая станциин узловой партком түмэр замай предприятинуудта шухала болоһон хэдэн асуудалнуудые байгша оной эхилһэнһээ хойшо зүбшэн хэлсэһэн байна. Жэшээлхэдэ, замай 15-дахи дистанцида поезднуудай аюулгүй ябасые хангаха тухай асуудалаар дистанциин начальник Л. Е. Москвитин тоосоо һэн. Локомотивна деподо хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ямараар эмхидхэгдэнхэйб гэһэн асуудалаар депогой начальник Н. В. Созыкинай элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй. Энэ асуудал табихадаа, мүнөөнэй ажахын хүтэлбэрилэгшэ нэн түрүүндэ ниитын, коллективэй политическэ хүтэлбэрилэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ байха ёһотой гэһэн шанга эрилтэ партийна комитет табиһан байгаа. Парткомой заседанида эндэхи предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнар, месткомой түрүүлэгшэнэр байлсаа һэн.

Ажалай һарын дүн мүн лэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар парткомдо зүбшэн хэлсэгдэдэг болонхой. Тиихэдээ али нэгэн асуудалые партийна комитедтэ хэлсэхэдээ, тэрэнээ юрын лэ үйлэдбэриин зүблөөн дээрэхи хөөрэлдөөн болгожо болохогүй. Гол зорилгонь юуб гэбэл, коммунистнуудай хэхэ ажал, шиидхэхэ асуудал тодорхойлхо, хэрэгэй гарабал партийна хүсэеэ үйлэдбэриин участогуудаар шэнээр хубаарилан табиха, даалгагдаһан ажалайнь түлөө хүтэлбэрилхы тушаалтадай, коммунистнуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэг болоно.

Тимлюйн цементын заводой, Сэлэнгын ЦКК-гай барилгын партийна эхин организацинуудта урдань абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ тухай ээлжээтэ суглаан дээрээ харюусалгата нүхэдэй мэдээсэл, тоосоо шагнадаг болонхой. Иимэ мэдээсэлнүүд хадаа захиргаанай ажал ябуулгые хинан шалгаха гол арганuудай нэгэн гэжэ дүй дүршэл харуулна. Энэ ушарта тушаалта нюурнуудта шанга эрилтэ табигдана, юун дээрэһээ, ямар шалтагаанһаа али нэгэн тогтоолой дүүргэгдэнгүй үлэһэниинь элиржэ, зэмэтэ хүнүүд партийна организациин, коммунистнуудай үмэнэ харюусаха баатай болоно.

Партийна хиналтын таһаршагүй хубинь ниитын хиналта болоно. Хинаха, үйлэдбэри эрхилхэ хэрэгтэ үргэн олониитые эдэбхитэйгээр хабаадуулха ёһотой гэжэ манай парти заадаг, һургадаг гээшэ. Тиимэ болохолоороо ажалшадай ниитын хиналта үйлэдбэри дээрэ саг үргэлжэ хангаха гээшэ партийна организацинуудай үдэр бүриин анхаралда байха ёһотой.

Энэ талаар «Шергинский» совхозой парткомой хүдэлмэри (секретариинь С. В. Тумуреев) һайшаалтай. Совхоздо байгуулагдаһан арадай хиналтын бүлэг, постнууд, «комсомолой прожектор», экономическа шэнжэлэлэй бюро ехэ хүдэлмэри ябуулна. Өөһэдынгөө үүсхэлээр тэдэнэр бригада, фермэнүүдээр шалгалта хэдэг, үйлэдбэриин арга боломжонуудай ямараар хэрэглэгдэжэ байһан тушаа ниитын харалга үнгэргэдэг юм. Элирүүлһэн дутагдалнууд тухайгаа совхозой парткомдо, дирекцидэ дуулгажа, зохихо хэмжээ абхуулдаг, дүүргэлтыень дахинаа шалгадаг.

Ниитын шалгалта, хиналтын хэды ехэ хүсэтэй, һайн үрэ дүн үгэдэгыень хараадаа абажа, энэ хэрэг хүтэлбэрилгые һайжаруулха талаар партиин райком, партийна организацинууд элдэб арга хэрэглэнэ. Арадай хиналтын бүлэгүүдэй, ажахын зарим асуудалаар захиргаанай ажал ябуулгые хинаха партийна комиссинуудай тоосоон партиин райкомой бюродо, парткомуудта, коммунистнуудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Эдэ бүлэг, комиссинуудай түрүүлэгшээр гол түлэб парткомой, партбюрогой гэшүүд һунгагданхай, тэдэнэртэй семинар, зүблөөн үнгэргэгдэдэг.

Багахан статья соо захиргаанай ажал ябуулгын хойноһоо хиналта хэхэ эрхээ партийна организацинуудай ямар онол арганuудые хэрэглэн бэелүүлдэгыень хүсэдөөр, үргэнөөр харуулхань бэрхэтэй.

Зүгөөр энэ хүдэлмэри жэл ерэхэ бүри нарижуулан һайжаруулагдана, партийно-эмхидхэлэй, ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин онол арга баяжана, удха түгэлдэр болоно гэжэ тэмдэглэлтэй.

Тиимэшье байха ёһотой. Манай парти, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитет партийна организацинуудай үүргэ, харюусалгые, эрхэ нүлөөень дээшэлүүлхэ тушаа саг үргэлжэ анхаралаа табина.

Эээн тушаа ехэ хөөрэлдөөн КПСС-эй XXIV съезд дээрэ гараһан, шухала удха шанартай шиидхэбэринүүд абтаһан байна.

«Партиин политикые бэелүүлхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай үүргые улам саашадань дээшэлүүлгын аша туһада хараадуулан, съезд болбол үйлэдбэриинхидэй хажуугаар эрдэм шэнжэлэлгын институдуудай, һургуулинуудай, соёл гэгээрэлэй ба эмнэлгын эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудта захиргаанай ажал ябуулгые хинаха эрхэ олгохо хэрэгтэй гэжэ тоолоно. Түбэй болон нютагуудтахи советскэ, ажахын эмхи зургаануудай партийна организацинууд онсо шэнжэтэй байһанаа хараадаа абан, парти, правительствын заабари, тогтоолнуудые дүүргэхэ тушаа аппарадай хэдэг ажал ябуулгын хойноһоо хиналтаяа шангадхаха ёһотой» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIV съездын баталан абаһан резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Энээнтэй зохилдуулан, съезд дээрэ КПСС-эй Уставта зарим хубилалтануудые оруулха тухай тусхай тогтоол абтаа.

Эдэ хубилалтанууд хадаа партийна хиналта эмхидхэхэ ленинскэ ёһо гурим баяжуулна, бүри хүсэтэй, үргэн дэлисэтэй болгожо үгэнэ.

Мүнөө манай аймагай партийна организацинууд КПСС-эй Уставай шэнэ хубилалтануудтай, партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, захиргаанай ажал ябуулгые хинаха хүдэлмэреэ бүри нарижуулан һайжаруулха хэмжээнүүдые хараалжа байна.

Зүгөөр энэ талаар республикын бусад аймагуудай партийна организацинуудта юун хэгдэжэ байгаа юм, ямар дүй дүршэлтэй болооб гэжэ бидэнэр хүсэд мэдэнэгүйбди. Энээн тухайда газетын хуудаһан дээрэ хөөрэлдөө дэлгэбэл, һайн һэн гэжэ һанагдана.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд коммунизм тээшэ дабшаха харгы замыемнай гэрэлтүүлнэ. Съездын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тулада Кабанскын коммунистнууд, аймагай ажалшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байна.

В. ТИТОВ,
КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь.

БЭРХЭЛ БҮЛЭ ДАА

Улаан Одон гэжэ нэрэтэй газар. Тэндэ Сэлэнгын татуурһаа холо бэшэхэнэ «Улаан Оронго» колхозой хонишон Доржиевтанай даадаг эхэ хонидой отара зуһажа байха юм. Тэндэһээ километр хахад тухай газарта сабшалангай дунда тэдээнэй үбэлжөөн байдаг. Үбэлжөөн зуһалан хоёройнгоо хоорондо ябажа, Доржиевтан жэл бүхэндэ хонидоо харууһалдаг байна.

Оролдосотой һайнаар хүдэлһэнэйнгөө ашаар, һайн үрэ дүн туйладаг эдэ хүнүүд тухай дурдан бэшэхэ дуран хүрэнэ.

Арба нэгэн жэлэй саада тээ П-Д. Ц. Доржиев өөрынгөө хани нүхэр Н.-Ц. Мангаловнатай хамта тэрэ отара даажа абаһан байна. Колхозойнгоо правлени болон парткомой зүгһөө ондоо хүдэлмэридэ орохые дурадхахадань, түрүү комбайнер ябаһан коммунист Пурбо-Доржи Цыренович арсажа шадаһангүй. Энэ залуу бүлэ хонии, тэрэ мүртөө эхэ хонидые харууһалжа үзөөгүй, дүршэл шадабаригүй байһан гээшэ. Гэбэшье ниитын ажахыда ашаг туһа ехэтэйгээр хүдэлжэ шадаха хүнүүд гэжэ найдаһан партийна организаци, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, ажахын мэргэжэлтэд тэдэниие хонин ажал дээрэ табяа ха юм. Тэрэнь алдуу болоогүй.

Пурбо-Доржи Цыренович Нима-Цырен Мангаловна хоёр хүдэлжэ эхилһэн түрүүшынгээ жэл оролдожо, һайнаар хүдэлһэн дээрэһээ ноохо ехээр хайшалһан, түлшье гэмгүйгөөр абаһан байха юм. Хэрбээ түрүүшынгээ жэлдэ хонин бүриһөө 2,5—2,6 килограмм ноохо, зуун хонин бүхэнһөө 78—80 хурьга абаһан байгаа һаа, удаадахи жэлнүүдтэнь 3,5—3,8 килограмм ноохо, 90—95 хурьга абаһан байна.

Хонишодой шадабаринь улам дээшэлнэ. Нёдондо Ленинскэ ойн жэлдэ илангаяа үрэ дүн һайнтайгаар ажаллаа. Тэдэнэр хонидойнгоо толгой бүриһөө 4 килограмм ноохо, зуун хонин бүриһөө 98 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр харууһалһан байха юм.

Ондоогоор хэлэхэдэ, Доржиевтан малшанаар хүдэлжэ эхилһэнһээ хойшо хонидойнгоо тоо 4500 толгой хурьгаар нэмээгээ. Энэ үе соо 200 гаран центнер ноохо тушаагаа.

Хайшалагдаһан ноохоорнь эрэ хүнэй 600 гаран костюм оёжо болохо байна. Тэды шэнээн хониной мяха, ноохо гүрэнэй сангаар худалдахада, колхозой кассада 200 шахуу мянган түхэриг ороһон гээшэ.

Мүнөө үедэ Доржиевай болон колхозой хонишодой бусад отара зуһаландаа буунхай. Байгалаймнай үмэнэхи богони зуниие шадамараар хэрэглэхын тулада дүй дүршэлтэй хонишод бүхы хүсөөрөө хүдэлдэг байна гээшэ.

— Зунай сагта һайнаар хүшэ абхуулагдаһан хонид ноохо ехээр үгэдэг, түл һайниие гаргадаг гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — һайса таргалһан эхэ хонид нэгэ дорө ототой боложо, базаг, шадал шэнээ һайтай хурьгад гарадаг. Тиимэ хурьгад түргэн томо болосотой, үбэлэй хүйтэниие тэсэмгэйгээр үнгэргэдэг байха юм.

П.-Д. Цыренович Н-Ц. Мангаловна хоёр хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэг түгэс шудаланхай. Тэдэнэр энэ түрүү аргаар жэл бүхэндэ хонидоо бултыень үрэжүүлнэ.

Хөөрэлдөөн соогуур Н-Ц. Мангаловна иигэжэ нэмэбэ:

— Бидэ, искусственна үрэжүүлгэ хэнгүйгөөр хони үсхэбэрилхэ гээшые мэдэдэггүйбди. Тиимэ аргаар хонидые үрэжүүлхэдээ хэды хурьга ямар болзорто абаха байһанаа сохом мэдэжэ байдаг гээшэбди. Тэрэмнай хонидой хурьгалгада бэлэдхэхэ арга манда олгоно. Хонидые искусственна аргаар ороондо оруулбал, малай үүтэр һайжаруулха, тэдэнһээ ехэ ноохо абаха һайн эрхэ нүхэсэл болоно.

Һайнаар хүдэлһэн хүнүүд ехээр урмашуулагдадаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ энэ бүлэ 2300 түхэриг салин хүлһэ, 550 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаа. Гадна, тэдэнэйхи нэмэлтэ түлөөһэндэ 7 хурьга абаһан байха юм.

Доржиевтанай бүлэ хонин ажал дээрэ һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө колхозойнгоо правлени, парткомой Хүндэлэлэй грамотаар, тэрэшэлэн дээдын газарнуудһаа үнэтэ бэлэгүүдээр, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудые харуулха выставкын путевкоор шагнагдаһан байха. Наймадахи табан жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр, нүхэр Доржиев «Ажалда шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаа. Эдэнэр һайнаар хүдэлхэһөө гадна, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ жэлдэ Пурбо-Доржи Цыренович КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой пленумэй гэшүүнээр, тиихэдэ Нима-Цырен Мангаловна аймагай Соведэй депутадаар һунгагданхай.

Нима-Цырен Мангаловна ажалда бэрхэ малшан байхаһаа гадна долоон үхибүүдэй эхэ. Тиимэһээ тэрэ айлайхи багашуулаа һайнаар хүмүүжүүлнэ. Тэдэнэй 5-ниинь Оронгын дунда һургуулида һуралсадаг байха юм.

Мүнөө үедэ хонишодой энэ отарада хурьгадаа эхэһээнь илгаха хүдэлмэри түлэг дундаа. Хонидойнгоо ноохо хайшалха хаһань газаа оробо. Тиигэһээр байтар хонидоо ороондо оруулха саг ерэхэ. Хурьгадайнгаа хахадһаа үлүүе 18—20 килограмм ашэгнүүртэй болгожо, ондоо ээдэтэ тушаагаа.

Доржиевтан юһэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөндэ оролсоод, абаһан социалис уялгаяа хүндэтэйгөөр дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ гарган ажаллана.

В. НИНДАКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү хонишод Пурбо-Доржи, Нима-Цырен Доржиевтан.

Фотонь авторай.

КЕМЕРОВСКЭ ОБЛАСТЬДО — ЛЕНИНЭЙ ХОЁРДОХИ ОРДЕН

КЕМЕРОВЭ. (ТАСС-ай корр.). Промышленна үйлэдбэриие, илангаяа нүүрһэнэй промышленностиин, хара металлургиин ба химиин һалбаринуудые хүгжөөхэ талаар табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ ехэ амжалтануудые туйлаһанайнгаа түлөө Кемеровскэ область Ленинэй хоёрдохи орденоор шагнагдаа. Эхэ оронной дээдэ хайрые барюулалга эндэ болоһон байна. Областиин городуудай ба тосхонуудай ажалшадай түлөөлэгшэд — хүдэлмэришэд, колхознигууд, наукын болон соёлой ажал ябуулагшад баярай заседанида суглараа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. И. Вороновые баярай заседанида хабаадагшад халуунаар угтаа. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой состав хүндэтэ президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаһан байна.

Кемеровскэ областиин Ленинэй хоёрдохи орденоор шагнагдаһантайнь дашарамдуулан, суглараг-шадые, тэдэнээр дамжуулан Кузбассай бүхы ажалшадые КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, тэрэшэлэн РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Россин Федерациин правительствын зүгһөө нүхэр Г. И. Воронов халуунаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалаа, шэнэ ехэ илалтануудые туйлахыень, Эхэ оронойнгоо аша туһада зориг-жолтойгоор ажаллажа, коммунизмые улам алдаршуулхыень тэдэндэ хүсөө.

Кемеровскэ областиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые Г. И. Воронов уншаа, баярай заседанида хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалган доро дээдэ хайрые областиин тугта зүүлгэн бүхэлөө.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин Кемеровскэ обкомой нэгэдэхи секретарь А. Ф. Ештокин түгэсхэлдэнь үгэ хэлээ.

МОСКВА. **Эндэхи станогуудай научно-шэнжэлгын институдай конструктор Б. В. Панкратьев (зүүн гарһаа), ахалагша инженер Т. Д. Прозоров, «Станкоконструкция» заводой наладчик В. Н. Кочетков гэгшэд шэнэ станок шудалжа байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

Совет, болгар залуушуулай хани барисаанай нэгэдэхи фестиваль

КИЕВ. (ТАСС). Хоёр аха дүү социалис ороной — СССР-эй ба НРБ-гэй залуушуулай ехэ һайндаа Днепр дээрэхи герой-городто болоо.

Фестиваль июниин 23-да баярай оршондо нээгдэһэн байна. Залуушуулай дмитриевскэ коммунис союзай ба Ленинскэ комсомолой түлөөлэгшэд нэгэн жагсаалаар ябажа, Киевэй гол үйлсэ—Крещатигаар гараа.

Колонно В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ ошоо. «Ленин хэтэдээ мүнхэ» гэһэн дуунай аялга зэдэлээ. Манифестацида хабаадагшад памятнигай дэргэдэ сэсэгүүдые табиһан байна.

Удаань залуушуул Спортын ордондо ошоо. Украинын ЛКСМ-ай ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. С. Капто эхилэлгын үгэ хэлээд, үдэшые нээгдэһэн дээрэ соносхоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест, ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников, Залуушуулай дмитриевскэ коммунис союзай ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Панев үгэ хэлэһэн байна.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

АН ОЛЗОБОРИЛДОГ «ЗАБАЙКАЛЬСКИЙ» СОВХОЗОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаһанайнь, мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Казакова Евдокия Абрамовнае — совхозой үнинэй хүдэлмэрилэгшэ, пенсионерка.

Рахвалова Галина Григорьевнае — совхозой ан үсхэбэрилэгшэ.

Федорова Татьяна Алексеевнае — норко үсхэбэрилдэг бригадын бригадир.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной июниин 25.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР Л. Н. БЕСТУЖЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын финансын органуудта олон жэл соо оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь, мүн ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, Улаан-Үдэ городой ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой финансын таһагые даагша нүхэр **Бестужев** Леонид Николаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной июниин 25.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР З. Р. РЯБОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Ажахын, совет зургаануудта олон жэл, оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, мүн түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Бэшүүрэй аймагай Гушадай сельскэ ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Захар Романович **Рябовые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной июниин 24.

НАУЧНА ЕХЭ ЗҮБЛӨӨН

ШУХАЛА АСУУДАЛ ШИИДХЭХЭ ОНОЛ АРГА ТУХАЙ

Олон область, хизаарнуудай, союзна республикануудай түсэблэлгын органуудай, республикын партийна, совет, ажахын органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатай эрдэмтэдэй ехэ зүблөөн гурбан үдэрэй туршада Улаан-Үдэдэ үнгэргэгдэбэ.

Түрүүшын үдэрэй хамтын заседани дээрэ табан элидхэл шагнагдаһан, зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин ёһоор хизаар, областьнуудай арадай ажахые аминдань түсэблэхэ ба хүтэлбэрилхэ экономическа шухала зорилгонууд гэһэн элидхэл СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Сибириин отделениин экономико болон промышленна үйлэдбэри эмхидхэхэ институдай директор **А. Г. Аганбегян** хээ.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ Сибирь, Алас-Дурна онсо һуури эзэлнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Эдэ районуудай арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ асуудалда партиин XXIV съезд онсо анхарал хандуулба. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев Москва городой Бауманска һунгуулиин округой һунгагшадтай уулзажа, үгэ хэлэхэ зуураа, Россин Федерациин зүүн зүгэй бүхы районуудые комплексноор хүгжөөхэ тухай онсо тэмдэглээ.

Сибириин, Алас-Дурна зүгэй районуудай экономико хүгжөөхэ хэрэгтэ территориальна түсэб зохёолго ехэ удха шанартай. Нэгэ табан жэлэй бэшэ, харин хоёр-гурбан табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхэ холын хараата, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые комплексноор хүгжөөхые хараалһан түсэб зохёохо гээшэ мүнөө үеын нэгэ шухала зорилго болонхой. Удаа дараалан бэелүүлэгдэхэ ёһотой холын хараата программа арадай ажахын һалбаринуудай ямар шэглэлтэйгээр хүгжөөгдэхые эли тодоор элирүүлхэ юм. Иимэ түсэб зохёолгодо анхаралтайгаар, бодомжотойгоор, научна ёһоор хандаха хэрэгтэй.

Ерээдүй сагта ямар продукци бүтээн гаргаха, ямар һалбари бүлюу түргэнөөр хүгжөөхэ шухала байһые нэн түрүүн элирүүлхэ хэрэгтэй гэжэ нүхэр Аганбегян мэдүүлээ. Урдахи зорилгоёо элирүүлһэнэй һүүлээр ямар аргаар тэрэнээ бэелүүлхые, ямар хэмжээ абахые тодорхойлхо шухала. Экономическа районуудай холын хараата комплексно түсэб зохёохо талаар хэгдэжэ байгаа түрүүшын алхам, бии байгаа дүй дүршэл тушаа элидхэлшэ тогтон хэлээ.

Буряадай республикада хоорондоо холбоотой, комплексноор хүгжөөхэ һалбаринуудай шэглэл тухай тэрэ хэлээ. Тиихэтэй хамта барилгын индустри түргэнөөр хүгжөөхэ, илангаяа хүдөө нютагуудтахи барилга индустриальна аргаар эрхилхэ, ажалай хүсэ, арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ асуудалнуудаар һанамжаяа хэлэбэ. Эдэ асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэ арга зам эрдэмтэдэй энэ зүблөөн тодорхойлхо юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Географическа науканудай доктор, Буряадай АССР-эй наукануудай академиин габьяата ажал ябуулагша **М. И. Помус** (СССР-эй Науканудай географиин институт) Баруун Сибириин тэгшэ газарай шэнэ районуудта территориально-үйлэдбэриин комплекс байгуулха зорилгонууд тухай элидхэл хэһэн байна.

Республикымнай Госпланай түрүүлэгшэ **И. А. Хазагаев** Буряадай АССР-эй территориальна комплексно түсэб зохёолгын зорилгонууд гэһэн элидхэл хээ. Территориальна түсэб зохёолгын үндэһэ һуури болохо нютагай экономическа районой (регионой) илгаае элидхэлшэ тодорхойлоод, Сибириин болон Алас-Дурна зүгэй район бүхэнэй экономико комплексноор хүгжөөхэ талаар партиин XXIV съездын шиидхэбэри тушаа тогтоо. Манай республика Байгал шадархи дайдын хахадые эзэлдэг, Зүүн-Сибириин экономическа район дотор байгаалиин, сагай уларилай, геологическа, мүн экономическа хүгжэлтын талаар, географическа байдалаараа онсо илгаатай юм. Холын хараата комплексно түсэб зохёоходоо эдэ онсо илгаануудые хараада абаха шухала. Промышленна талаараа ехэ удха шанартай ашагта малтамалнуудаар республикамнай баян. Тэдэниие ашаглан хэрэглэхын тула союзна удха шанартай һалбариин горнорудна промышленность хүгжөөжэ болохо байна. Мүн республикын ондоо ашагта малтамалнуудые хэрэглэн, продукци үйлэдбэрилжэ болохо. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ, промышленностиие түүхэй эдээр хангаха бааза байгуулха арга боломжо бии.

Шэнэ табан жэлэй үедэ республикымнай промышленность хурдан түргэнөөр хүгжэхэ. Промышленна хэдэн томо предприяти ашаглалгада оруулагдаха, хэдэн шэнэ предприяти баригдажа эхилхэ. Тиимэһээ һалбари доторой, һалбаринууд хоорондын, территориальна ойрын хэлэн жэлэй, мүн холын хараата түсэб зохёохо шухала зорилгонуудые, орёо асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй болоно.

Түлишын-энергетическэ бааза, модые комплексноор хэрэглэхэ, ой модоной промышленность хүгжөөхэ асуудал шиидхэгдэхэ ёһотой. Озерно уурхайн малтамалые ашагтай һайнаар хэрэглэхын тула тусхай завод бариха, мүн хүдөө ажахые хүгжөөхэ олон асуудал шиидхэхээр болоо. Нүхэр Хазагаев территориальна түсэб зохёолготой холбоотой ондоо зарим асуудалнуудые тодорхойлоо.

Район доторой түсэб зохёолгын удха шанар болон зарим зүйлнүүд тухай гэһэн элидхэлые Науканудай академиин Сибириин отделениин экономико болон промышленна үйлэдбэри эмхидхэхэ институдай территориальна түсэб зохёолгын таһагые даагша, экономическа эрдэмэй доктор **Р. И. Шнипер** хэһэн байна. Тэрэ түсэб зохёолгын хоорондоо холбоотой олон зүйлнүүд шухала асуудалнуудые элирүүлһэн, нютагай түсэблэлгын органуудай дүүргэхэ үүргэ тухай тэмдэглэһэн юм.

Территориальна түсэб зохёолгын социально-экономическа болон үйлэдбэриин-техническэ зүйлнүүдэй (инфраструктурын) асуудалнууд гэһэн элидхэлые Буряадай филиалай экономикын таһагые даагша, экономическа эрдэмэй доктор **В. И. Ефимов** хэһэн байна.

Зүблөөнэй үдэшын заседани дээрэ элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдээ. Буряадай геологическа управлениин начальник, геолого-минералогическа эрдэмэй кандидат **Ю. И. Щеголихин,** холын хараата түсэб зохёолгын Кемеровскэ лабораториие даагша, экономическа эрдэмэй доктор **В. И. Попов,** Эрхүүгэй облпланай түрүүлэгшын орлогшо, экономическа эрдэмэй кандидат **Г. И. Фильшин,** экономико болон промышленна үйлэдбэри эмхидхэхэ институдай секторые даагша, экономическа эрдэмэй доктор **Б. П. Орлов,** Казахай ССР-эй Госпланай экономикын институдай директорэй орлогшо, экономическа эрдэмэй кандидат **Р. М. Бурындин,** партиин Буряадай обкомой барилгын таһагые даагша **В. П. Убеев,** Эрхүүгэй арадай ажахын институдай ректор экономическа эрдэмэй доктор **В. Н. Долгих,** Алас-Дурнын научна центрэй экономико-математическа таһагые даагша, экономическа эрдэмэй кандидат **В. С. Турецкий,** РСФСР-эй Госпланай ЦЭНИИ-гэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ таһагай начальник, экономическа эрдэмэй кандидат **А. Н. Гладышев,** Буряадай филиалай Байгал далайн, далай шадарай байгаалиин баялигуудые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ лабораториие даагша, экономическа эрдэмэй доктор **П. Г. Олдак,** Казахай ССР-эй Госпланай экономикын институдай таһагые даагша, географическа эрдэмэй доктор **Б. Я. Двоскин** элидхэлнүүд тушаа үгэ хэлээ.

Уржадар, үсэгэлдэрэй үглөөнэй заседани дээрэ секцинүүдэй хүдэлмэри үргэлжэлөө. Экономическа эрдэмэй доктор Р. И. Шниперэй хүтэлбэрилһэн территориальна түсэб зохёолгын секци, экономическа эрдэмэй доктор В. И. Ефимовэй хүтэлбэрилһэн нютагай (регинальна) экономикын секциин заседани дээрэ түсэб зохёолгын, экономико хүгжөөлгын шухала асуудалнуудаар элидхэл, мэдээсэлнүүд хэгдэһэн байна. Москва, Эрхүү, Самарканд, Магадан, Свердловск, Шэтэ, Красноярск, Владивосток, Якутск, Новосибирск городуудһаа ерэһэн эрдэмтэд, түсэблэлгын органуудай хүдэлмэрилэгшэд секцинүүд дээрэ хэһэн элидхэл тушаа үгэ хэлээ байна.

Буряадай филиалай секторые даагша, географиин эрдэмэй кандидат **Б. Р. Буянтуев** урдань газар дэнги байһан национальна районуудта территориально-үйлэдбэриин комплексын бүридэн бии болһон ушар ленинскэ национальна политикын бэелэл мүн (Буряадай АССР-эй жэшээ дээрэ харуулагдана) гэһэн элидхэл хэбэ. Буряадай филиалай экономикын институдай секторые даагша, экономическа эрдэмэй кандидат Г. Ш. Раднаев Буряадай АССР-эй арадай ажахын бүридэл болон тэрэнэй индустриальна хүгжэлтын ашаг үрэ гэһэн элидхэл хээ. Буряадай Госпланай түрүүлэгшын орлогшо Л. Я. Б[illegible]рова, экономическа эрдэмэй кандидат Б. [illegible] Балдаев элидхэлнүүдые хэһэн бай[illegible]

Совет-монгол хани барисаанай hара

ИЛАЛТЫН ЗАМААР ДАБШАНА

Монголой Арадай Республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд hүүлэй жэлнүүдтэ ороохо тарня ургуулгада ехэ анхарал табидаг болонхой. Тиигэжэ тарянай баян ургаса хуряана.

«Монгол улас» гэжэ альбомhоо абтаба.

Июнинн 11-дэ Улаан-Баатар хотодо Монголой Арадай хубисхалша партиин XVI съезд хүдэлмэрээ түгэсхэбэ. Съезд дээрэ нүхэр Ю. Цеденбал тоосоото элидхэл хэлэн байна.

Коммунис, хүдэлмэришэнэй болон түрүү үзэл баримталдаг демократическа 50 партинуудай түлөөлэгшэд айлшад боложо МНРП-гэй Ехэ Хуралда хабаадаhан байха юм. Тэдэнэй дунда КПСС-эй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн А. П. Кириленко түрүүтэй Советскэ Союзай Компартиин делегаци байлсаа.

Монголой Арадай хубисхалша партиин XVI съезд аха дүү монгол арадай саашанхи социалис хүгжэлтэдэ ехэхэн үүргэ дүүргэхэ байна. hүүлэй жэлнүүдтэ хэhэн ажал хүдэлмэри тухай, социалис байгуулалтада түйлаhан амжалтануудай тухай, бэелүүлэгдэхэ, шиидхэгдэхэ асуудалнууд тухай съездын делегадууд hанамжа бодомжоо хэлээ. Съезд хадаа шэнэ табан жэлэй түсэб батаалан абаhан байна.

Монголой Арадай хубисхалша парти 50 жэлэй саана байгуулагдаhан. Энэ жэлдэ оной мартын нэгэндэ Монголой ажалшад партидаа алдарта ойе баяр жабхалантайгаар ёhолон тэмдэглээ.

МНРП—Монголой бүхы арад түмэнэй илалтые, амжалта бүхэниие зохёон байгуулагша, орон нютагаа залан жолоодогшо дайшалха хүсэн болонхой.

МНРП — хүгжэлтынгөө түрүүшын үдэрhөө эхилэн Совет Россида илаhан хүдэлмэришэн ангитай, мүн уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй нягта холбоо байгуулаа, агуухэ багша Ленинэй сэсэн мэргэн hургаал заабаряар хүдэлжэ, арадай монгол арадай эрхэ сүлөө, тэрэн түрые хамгаалагша манлай боложо шадаhан байна.

Монголой Арадай-революционно партиин үзэл суртаалай эмхидхэлэй бэхижэлтэдэ Советскэ Союзай Коммунис партиин ехэ үүргэ дүүргэhэн юм, дүүргэжэл байна. Марксизм-ленинизмын hургаалые өөрынгөө ороной эрхэ байдалда ухаансаараар хэрэглэн, МНРП гайхамшагта илалтануудые түйлаhан, урда табиhан зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаhан байна. 1921 ондо илаhан арадай хубисхалhаа хойшо Монгол орондо нилээд ехэ үндэhэн хубилалтанууд болоо.

Монголдо болоhон арадай хубисхал демократическа болон социалис хоёр шатануудтай байгаа. 1921—1940 онууд — демократическа шатань болоно. Эдэ жэлнүүдтэ монгол' арад өөрынгөө партиин хүтэлбэри доро хоёр томо зорилго шиидхэhэн байна. Нэгэдэхеэр, феодальна, колониальна дарлалтын үлэгдэлнүүдые усадхаа. Хоёрдохёор, шэнэ социалис ёhо гурим экономикодо бии болгоо.

1924 ондо болоhон Монголой арадай хубисхалша партиин III Ехэ хурал ороноо капиталисэбшэ замаар хүгжөөхэ, социализмын үндэhэ hуури байгуулха алхамуудые хэхэ түүхэтэ шиидхэбэри батаалан абаhан юм. Улас ороноо капиталисэбшэ замаар хүгжөөхэ партиин хараалhан харгыда феодализма болон шажанай эрхэ баригша этэгээдүүд эсэргүүсэжэ орохон бэлэй. Харин МНРП, арадай правительство ангиин дайсадай хорото ябуулгые тэсоонь усадхажа шадаа. Феодал ангида, шажанай томо этэгээдүүдтэ удаа дараалан доботолго хэжэ, политическэ болон экономическа эрхэнь, мал зөөриинь hубариулжа хаhаhан байна. Экономикоhоо хубиин капитал түргэдэн зайсуулагдаа. Монгол орондо гүрэнэй, кооперативна секторнуудай бии боложо, промышленность хүгжэжэ эхилбэ. Залуу гүрэнэй экономикые бэхижүүлхэдэ Советскэ Союзай үзүүлhэн дэмжэлгэ, туhаламжа ехэ удхатай үүргэ дүүргэбэ.

Тиимэ болохолоороо, арадай хубисхалай демократическа шатада Монгол ороной экономика болон соёл культура ехэ амжалта туйлаа. Феодал ангиин усадхагдаа. Урдын дарлалта доро байhан үгытэй ядуу зон мал зөөритэй боложо, тэдэнэй ажабайдал амжалта туhаар жаргал олоо. Соёл болбосорол түргэнөөр хүгжөө. Промышленность бии болоо. Социалис болон кооперативна секторнуудай үргэн дэлгэрэлгэ хүгжэжэ эхилээ. Орон доторо өөрын национальна хүдэлмэришэн анги, ажалша интеллигенци ургажа гараа, арадай демократическа байгуулалтын үндэhэ hууриие хүдэлмэришэн анги болон ажалша малша арад эзэлээ. Тиигэжэ Монгол орондо социализмын үндэhэ hуури табиха эхин шата дабагдаа.

1940 ондо болоhон Монголой арадай хубисхалша партиин X съезд хубисхалай демократическа шатада туйлагдаhан амжалтануудые дүнлэжэ, социализмын үндэhэ hуури байгуулха зорилгонуудые тодорхойлон хараалhан юм. Тэдэ үеэр эхилэн хубисхалай хоёрдохи шата, социалис хүгжэлтэ эхилээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда совет арадай илаhанай удаа, мүн дэлхэйн социалис байгуулалтын бии болоhоной удаа Монголой Арадай Республикын саашадаа социализмын замаар хүгжэхэ эгээл хүсэтэй эрхэ байдал бии болоо бэлэй. МНР социалис ороной нөөсэ хэрэглэжэ, Советскэ Союзhаа, бүхы социалис оронуудhаа ехэ туhаламжа абажа, ажахын, промышленностиин шэнэ шэнэ hалбаринуудые хүгжөөжэ, аграрно-индустриальна орон боложо шадаа.

Кооперации тухай В. И. Ленинэй hургаалай ашаар сүлэн болгон, жэжэ үмсын ажахынхидые социализмын замда оруулха асуудалые амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаhан байна. Жэжэ үмсын ажалтай малша хүнүүд хүдөө нэгэдэлдэ орожо, хамтын ажалтай болоод, социализмын замаар амжалтатайгаар урагшаа дабшана. Монгол ороной хүдөө нютагта үндэр хүгжэлтэтэй, олон hалбаритай, янза бүриин техникэ машинаар хангагдаhан гүрэнэй ажахынууд, хүдөөгэй нэгэдэлнүүд олон. Малшадай, таряашадай байдал hуудал эрид hайжараа. Гүрэнэй нэгэ ажахы дунда жэшээгээр 360 мянган га газартай, 10 мянган га таряалантай, 30 мянган толгой малтай, 145 трактортай, 40 гаран комбайнтай. Хүдөөгэй нэгэдэл—535 мянган га газартай, 60,7 мянган толгой малтай, 12 трактортай байха юм. Монголой ажахыда, экономикодо социалис үйлэдбэриин харилсаанууд илажа, арадай ажахыда социалис гурим илан мандаhан байна.

1960 оной эхеэр Монголой Арадай Республика өөрынгөө хүгжэлтын шэнэ шатада—социалис общество байгуулгын түгэсхэлэй шатада оробо. Социализм байгуулгын түгэсхэлэй шатада партиин бэелүүлхэ зорилгонууд тон ехэ. Энээн тухай МНРП-гэй программа дотор хэлэгдэнэ. «Мүнөө үеын эрдэм, техникын туйлалтануудые хэрэглэн, социалис үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые бүхы талаар хүгжөөхэ, ороной экономическа хүсэ шадалые түргэнөөр дээшэлүүлхэ, социалис соёл болбосоролые хүгжөөхэ, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлхэ, арад зоной ажабайдалые, соёл культурые улам дээшэлүүлхэ, ороноо индустриально-аграрна орон болгохо ёhотойбди», —гэжэ программа соо тэмдэглэгдэнэ.

4-дэхи табан жэлэй (1966—1970 онуудай) түсэбые Монголой ажалшад амжалтатайгаар бэелүүлжэ, социализмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха хэрэгтэ ехэ алхам хэбэ. Энэ үе соо промышленность 1,6 дахин ургаа, электроэнерги—1,8 дахин, шулуу нүүрhэ малталга 2 дахин гэхэ мэтээр ургаа. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ баhал горитой амжалта туйлагдаа. Табан жэл соо малай тоо толгой 1 миллион 800 мянгаар олошороо. 1970 ондо монгол таряашад 20,4 миллион пүүд таряа талха хуряажа абаа, тиимэ болохолоороо, Монгол орон өөрын таряа талхаар, хүрэнгын ороохоор хүсэд хангагданхай.

4-дэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлхэ хэрэгтэнь монгол арадта Советскэ Союз ехэхэн туhаламжа үзүүлээ, машина, зэр зэмсэгээр, мүнгэ зөөреэр туhалаа, мэргэжэлтэдээ эльгээгээ. Энэ үедэ монголшууд Совет ороной туhаламжаар 100 гаран предприяти шэнээр бариhан, шэнэлhэн байна. hүүлэй жэлнүүдтэ ороной хойто талада урган бодоhон Дархан хото, тэрэнэй фабрика, заводууд аха дүү арадуудай туhаламжын ашаар бии болоо. Улаан-Баатар хотодо «Главмосстройн» барилгашад ехэхэн ажал хэжэ, ниислэл хотые гоё hайхан гудамжа, бульварнуудтай, үндэр томо байшангуудтай, мүнөөнэй маягтай хото болголсоо. Совет барилгашад Чойбалсан хотодо ехэ барилга эрхилжэ байна.

4-дэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ үедэнь Монголой хүдөө ажахыда манайхин баhал ехэ туhаламжа хүргэhэн байна. Машина, техникэ заhабарилха 20 мастерской, малай үүлтэр hайжаруулха 10 станци, ветеринарна 200 пункт, холимол тэжээл буйлуулха 10 предприяти, хэдэн мянган хашаа, худаг манай Совет орон барижа үгөө.

Жэл ерэхэ бүри совет-монгол худалдаа наймаан үргэдэжэ байна. Элдэб эд бараа андалдан абалсажа байдаг. СЭВ-ээр дамжуулан Монголой Арадай Республика социалис оронуудтай холбоо барисаагаа жэлhээ жэлдэ үргэдхэнэ, хүгжөөнэ.

Монголой Арадай Республика хүршэ Буряадай республикатай үргэн ехэ харилсаатай болонхой. Мэргэжэлтэдэй харилсаан, ажалайнгаа дүй дүршэл халан абалсалга, бэе бэедээ айлшалалсалга, аяншалга гэхэ мэтэ элдэб янзын харилсаан бэелүүлэгдэнэ. hаяхан Дархан хотын түлөөлэгшэд манай ниислэл—Улаан-Үдэдэ ерэжэ, хэлсээ хөөрэлдөө хээд, дүй дүршэлөө халан абалсаад бусаба. Манай городто монгол хүбүүд, басагад олоороо hурана. Жэшээнь, Зүүн Сибириин культурын институтда, 15-дахи номерой ГПТУ-да тэдэнэр hуралсажа, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ байдаг. Манай республикын эрдэмтэд хүршэ ороной эрдэм шэнжэлэгшэдтэй холбоо барисаатай юм. Монгол болон Буряад республикануудай хилэ шадарай аймагууд хоорондоо аха дүүгэй нягта холбоо барисаа байгуулан-хай.

Монголой зүжэгшэд, дуушад манайда ходо ерэдэг заншалтай. Манайшье зүжэгшэд баhал МНР-тэ ябажа байдаг. Энэ оной апрель—май hаранuудта Улаан-Үдэдэ манай айлшад боложо, Монголой мэдээжэ артистнар Пүрэвдорж, Чулуун, Загдсүрэн, Гомбосүрэн, Цэвээнжаб, hамхуу ерээд ошоо hэн. Тэдэнэр зүжэгүүдтэ наадаа, концерт, дуу нааданuудта оло дахин хабаадаа. Тиигэжэ буряад харагшадые, шагнагшадые ехээр hонирхуулаа hэн.

Совет, монгол арадуудай хани барисаан эбдэршэгүй мүнхэ. Аха дүү хоёр арадуудай халуун хани барисааниинь монголшуудай саашанхи хүгжэлтын, илалтын бата hууринь болоно.

Бүхы дэлхэй дээрэ социализмын илаха хэрэгтэ монгол арадай туйлаhан амжалтанууд ехэ удха шанартай. Монголой Арадай Республикын хүгжэлтэ хадаа зарим оронуудай капиталис шатые алгасан, феодализмhаа сэхэ социализмда орожо болохо тухай В. И. Ленинэй hургаалые гэршэлhэн гайхамшагта жэшээ болоно. Тэрэшэлэн экономикынгоо талаар гээгдэнгишье гүрэнүүд аха дүү социалис арадуудай хани халуун туhаламжада түшэглэн, эрхэ сүлөөгэй замаар урагшаа дабшабал, социализм байгуулжа шадаха гэжэ мүн лэ Монголой Арадай Республикын жэшээ тодоруулна.

Байгша оной июнинн 11-дэ Монгол орондо арадай хубисхалай илаhаар 50 жэлэй ой гүйсэхэнь. Энэмнай түүхын даншье ехэ хугасаа бэшэ ааб даа. Тиигэбэшье түүхын энэ богонихон хугасаада монгол арад зон ямар ехэ амжалтануудые туйлаа гээшэб! Арадай хубисхалай урда тээ эдэнэр гүүлин бурханда, саарhан шүтөөндэ зальбараад лэ, үлэн тулюур байдалтай, мүр соорхой дэгэлтэй, барга бүдүүлиг байдалтай байгаа хэн юм. Харин мүнөө ажалша аха дүү монголшууд парти, засагайнгаа ударидалга, оролдолгоор, хани харилсаата аха дүү социалис оронуудай, нэн түрүүн Совет гүрэнэй арад түмэнэй халуун туhаламжаар социалис шэнэ байгуулалтада асари ехэ амжалта туйлажа байна.

Мүнөө үедэ Монгол ороной арад түмэн Арадай-революционно партиин XVI съездын шиидхэбэринүүдые, ажахы, соёл культура хүгжөөхэ 5-дахи табан жэлэй түсэбөөр хараалhан зорилгонуудые бэелүүлхын тула ажал хүдэлмэри ябуулжа эхилбэ. Шэнэ табан жэлэй түсэб арадай ажахын бүхы hалбаринуудые саашадаа хүгжөөхэ талаар ехэ зорилгонуудые хараална. Жэшээ болгон, түсэбөөр хараалагдаhан нэгэ хэды гол баримтануудые абаад үзэе. 1970—1975 онуудта Монгол ороной малай тоо толгой 25 миллиондо хүрэхэ. Хүдөө ажахын продукци абалга 25 процентээр ургаха байна. Үнгэрhэн табан жэлтэй жэшэбэл, шэнэ табан жэлдэ хүдөө ажахы, нэн түрүүн мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ 40 процентээр үлүү мүнгэн зөөри hомологдохо юм. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые олоор бэлдэжэ, хүдөө нютагуудта эльгээхэ гэжэ хараалагдана. 5-дахи табан жэлэй үедэ промышленность 50 гаран процентээр ургаха болоно. Хэдэн арбаад томо томо үйлэдбэриин предприяти, фабрика, заводууд урган бодохо.

Ажалшадай байдал, ажаhуудал ехээр hайжарха, салин хүлhэниинь, олзо зөөринь нэмэхэ. Эд бараанай сэн хямдарха, түлэдэг налог бага болохо. Эдеэ хоол, эд бараан элбэг болохо юм. Шэнэ hургуули, институдууд нээгдэхэ, эрдэм шэнжэлэлгэ үргэдхэгдэхэ юм. Тиигэжэ Монголой Арадай Республикын социалис ажахы, соёл болбосорол үргэнөөр хүгжэхэ байна, ниитын үйлэдбэри горитойгоор ехэ болохо, хүдөө ажахы, мал ажал болон экономикын бүхы hалбаринууд урагшаа ехэ алхам хэхэ байна. Тиигэжэ социализмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ехэ амжалта туйлагдаха.

МНРП-гэй XVI Ехэ хурал дээрэ үгэ хэлэхэдээ, нүхэр А. П. Кириленко иигэжэ мэдүүлбэ:—Гайхамшагта ой — Монголой Арадай-революциин 50 жэлэй ойн урда тээхэнэ танай съезд болобо. Таанартай суг хамта энэ hайндэрые Советскэ Союзай арадууд, бусад социалис оронуудай аха дүү арадууд, бүхы дэлхэйн коммунистнууд hайндэрлэхэ байна. 50 жэлэй туршада феодальна, нүүдэл Монгол орон эндэхи революционернүүдэй-коммунистнуудай зориг хүсэлөөр, монгол арадай шэн габьяата ажалай ашаар Советскэ Союзтай, аха дүү бусад оронуудтай нягта харилсаа байгуулан, социалис республика болоо, социально-экономическа, культурна ехэ дэбжэлтэ туйлаа.

Ш. ЧИМИТДОРЖИЕВ,
Буряадай багшанарай институдай доцент.

МНРП-гэй ЦК-гай УРЯАНУУД

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монгол арадай революциин ойдо зорюулан, Монголой Арадай-революционно партиин ЦК-гай гаргаhан уриануудые «Үнэн» газетэ толилоо.

МНРП-гэй XVI съездын шиидхэбэринүүдые, МНР-эй арадай ажахые соёлые (1971—1975 онууд) хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбтэ даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн эмхидхэхэень, ажахын ба соёлой байгуулалтын бүхы hалбаринуудта шэнэ амжалтануудые туйлахыень ороной хүдэлмэришэн ангиие, кооперативна малшад, малшадые, ажалша интеллигенциие МНРП-гэй ЦК уряална гэжэ МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. Монгол арадай марксистско-ленинскэ ашалхы манлай бологшо МНРП-гэй хүндэлэлдэ, социализм байгуулжа байhан Монголой арадай хүндэлэлдэ зорюулагдаhан юрөөлнүүд уриянууд соо табигдаhан байна. «Марксизм-ленинизм—интернациональна агууехэ hургаал, социализм ба коммунизмын илалта түгэс туг мандаха болтогой!», Ленинэй түрэлтэндэ коммунизм тээшэ замые табигша, социализмын бата бэхи тулгуури, эб найрамдалай, зохёон байгуулгын, бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалай түшэг тулгуури бологшо агуу хүсэтэ Совет Социалис Республиканuудай Союз мандаха болтогой!», — гэжэ уриянууд соо хэлэгдэнэ. Уласхоорондын коммунис хүдэлмэришэнэй эгээн лэ дүршэлтэй, шалгарhан манлай бологшо КПСС-эй хүндэлэлдэ зорюулан МНРП-гэй ЦК юрөөл табина.

МНРП-гэй ЦК хадаа коммунизм байгуулжа байhан совет арадта аха дүүгэй халуун амаршалга хүргэнэ, КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхыень тэрээндэ хүсэнэ. Табин жэлэй турша соо шалгаржа гараhан, совет ба монгол арадуудай хоорондохи заншалта хани барисаан, нягта харилсаа холбоон мандаха болтогой!—гээд МНРП-гэй ЦК-гай уриянууд соо хэлэгдэhэн байна.

Дэлхэйн социалис оронуудай, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүсэ шадалые саашаданьбэхижүүлгын хүндэлэлдэ зорюулhан юрөөлнүүд уриянууд соо табигданхай. «Мүнөөнэй үе сагта социальна дэбжэлтын ба империализмда эсэргүүсэн арадуудай хэдэг тэмсэлэй шиидхэхы нүхэсэл бологшо дэлхэйн социалис оронуудай хүсэ шадал бэхижэжэ байг лэ!»,— гээд МНРП-гэй ЦК-гай уриянууд соо хэлэгдэнхэй. «Социализм амжалтатайгаар байгуулжа байhан социалис оронуудай арадуудта аха дүүгэй халуун амар мэндэ! Социалис оронуудтай МНР-эй аха дүүгэй хани барисаан, али бүхы талын харилсаа холбоон мандаха болтогой!».

«Пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта үндэhэлэн, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай нэгэдэл, нягта жагсаал бэхижэжэ байг лэ!».

СОВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУhАДА

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй худалдаа наймаанай, ажаhуудалай хангалгын, коммунальна ажахын талаар комиссида

...эр байра барилгые, hуурин газарнуудые болбосон ...элтэй болгохо хүдэлмэриие саашадань үргэдхэхэ, ...зоной коммунальна хангалгые hайжаруулха шэнэ ...илгонуудые СССР-эй арадай ажахые 1971—1975 ...удта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа Директи...ууд соогоо КПСС-эй XXIV съезд тодорхойлhон бай...

...ородууд, хүдэлмэришэнэй поселогууд болон тосхо...дай байрын-коммунальна ажахынууд хангалгын ...алын шухала hалбари болоно. Энэ hалбари арадай ...хын ба социальна ехэ удха шанартай. Тэрэнэй ...элтэ совет хүнүүдэй ажана hайн байдалай хэм...е, ажалай, ажаhуудалай ба амаралтын эрхэ байда... харуулна.

...радай ажахын энэ hалбарида шэнэ техникые хэ...эхэ, хүдэлмэриие оньhожоруулха асуудалнууд яажа ...дхэгдэнэб? СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Со...й худалдаа наймаанай, ажаhуудалай хангалгын, ...унальна ажахын талаар комиссиин заседани ию... 24-дэ Кремль соо боложо, энэ асуудалые hайса ...эн хэлсэhэн байна.

...омиссиин түрүүлэгшэ, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гай ...дохи секретарь Ф. А. Сурганов заседаниие хүтэл...өө.

...лэдхэлэй ехэ хүдэлмэри депутадууд хэhэн байна. ...ин Федерациин элдэб областьнуудтахи, Казахстан, ...байджан, Туркмени, Яхад, Краснодарай хизаар бо... ороной бусад районуудтахи байдалтай тэдэнэр та...аhан байха юм.

...айрын гэрнүүд, тэдэнэй инженернэ түхеэрэлгэнүүд, ...ай мэргэжэлэй коммунальна предприятинууд ба ...нууд, hуурин газарнуудые болбосон түхэлтэй бол... түхеэрэлгэнүүд техническэ дэбжэлтэдэ үндэhэлэн ...эдэг орёо нарин ажахы болоно гээд элидхэлнүүд ... депутадуудай хэлэhэн үгэнүүд соо тэмдэглэгдэhэн ...а.

...айрын-коммунальна ажахын гол фонднуудай үнэнь ... арадай ажахын гол фонднуудай үнын гурбанай ... тухай хубинь болоно. Гансахан лэ үнгэрэгшэ тү... табан жэлдэ байрын-коммунальна барилгада 70 ...иард шахуу түхэриг гаргашалагдаа. Хамта дээрээ ... миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр... баригдаа. Ороной 550 город болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудта шэнэ водопровод, канализационно түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада үгтөө. Тэдэнэй утань 40 мянга шахуу километрээр нэмэhэн байна. Городой транспортын парк 19 мянган единицээр олон болоо. 13 миллион үлүүтэй байра газаар хангагданхай. Байрын-коммунальна ажахын бусадшье hалбаринууд түргэнөөр хүгжөө.

Энэ табан жэлдэ 565—575 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд баригдаха, 700 город болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта водопровод түхеэрхэ гэжэ хараалагданхай. Хүн зоной ажаhуудалда электрын элшэ хүсэн, газ бүри ехээр хэрэглэгдэдэг болохо.

Предприятинуудые ашаглалгые нарижуулан hайжаруулха, үрэ ехэтэй техникые үргэнөөр хэрэглэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гээшэ арадай ажахын энэ hалбариие хүгжөөхэ талаар хараалагдаhан программые бэелүүлхэ гол дүхэм нүхэсэл болоно.

Ороной байрын-коммунальна ажахыда ажал хүдэлмэри оньhожоруулга 42 шахуу процент болоно гээд үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Гэр байшангуудые ашаглалга, техническэ хангалга, гэшхүүрнүүдэй табсангуудые хамалга, гэрэй арын саhа ба мүльhэ сэбэрлэлгэ үшөөл гараар хэгдэдэг байна. Гэр байшангуудые ехээр заhабарилгын үедэ хэгдэдэг ашалга, буулгалгын хүдэлмэри hулаар оньhожоруулагданхай.

Байрын-коммунальна предприятинуудта шэнэ техникэ нэбтэрүүлгые түргэдхэхэ, тэдэниие техническэ хэрэгсэлнүүдээр хангалгые hайжаруулха, ажал хүдэлмэри бүри ехээр оньhожоруулха зорилготой хэдэ хэдэн hанамжа дурадхалнуудые комисси баталан абаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ Я. С. Насриддинова, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. П. Георгадзе, КПСС-эй ЦК-гай аппарадай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүдэй, зургаануудай, ниитын организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд комиссиин хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

В. АМПЛЕЕВ, М. БАРАТЯНЦ,
(ТАСС-ай корр).

Түнхэнэй аймагай коопзверопромхозой коллектив наймадахи ...бан жэлэй түсэбые амжалтатай ...үргэhэн байна. Энэ ажахыда мү...э хамта дээрээ 500 гаран са...ан, 144 халтар хара үнэгэн ...и юм. Коллективтэ ажал хү...лмэридөө оролдосотойгоор хан...аг, дүршэл ехэтэй болоhон ан ...хэбэрилэгшэд олон юм. Тэдэнэй ...о Любовь, Светлана Ошорова...ан, Дулма Цыбенова гэгшэд ...лсоно. Тэдэнэр энэ жэлдэ аба...н уялгаяа амжалтатай дүүргэ...н түлөө ехэ оролдолго гарган ...жэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Любовь, Свет...а Ошороватан, Дулма Цыбено...

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХЬЮСТОНДО ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). СССР-эй Наукануудай академиин, аэронавтикын ба замбуулинай дайдые шэнжэлгын талаар США-гай национальна управлениин (НАСА) хоорондоо үгэеэ ойлголсоhоной ёhоор, Хьюстон городто (Техас штат) совет ба американ мэргэжэлтэдэй зүблөөн боложо байна. Совет ба американ замбуулинай онгосонууд болон станцинуудай залгалдалгын оньhо түхеэрэлгэнүүд тухай асуудал зүблөөн дээрэ хэлсэгдэнэ.

Индохитадай фронтнууд дээрэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Куангчи провинциин хойто талын хубида июнинн 19-hөө 21 хүрэтэр болоhон байлдаануудай үедэ арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд дайсанай 340 солдадые хүлhөөнь буулгаа, 2 вертолёт буудажа унагаагаа, 12 танк ба бронетранспортер усадхаа.

Түбэй Намбо шадар май соо болоhон байлдаануудай үедэ даб дээрэхи мэдээнэй ёhоор, патриодууд дайсанай 2836 солдадые усадхаhан байна.

Кхмерскэ информационно агентствын (АКИ) дамжуулhанай ёhоор, июнинн 9 ба 10-да Пномпеньhээ зүүн урдуурхи райондо Камбоджын патриодууд дайсанай 1,5 мянга шахуу солдат ба офицерые алаа, шархатуулаа, плендэ абаа, мүн 32 сэрэгэй машина, тэрэ тоодо 7 американ бронетранспортёр усадхаа, 2 вертолёт буудажа унагаагаа.

Гэм хэhэнэй түлөө харюусалгада хабаадуулха

ОСЛО. (ТАСС). Индохитадта США-гай хэжэ байhан гэмтэ ябуулгануудые мүрдэхэ талаар уласхоорондын комисси гэршэнэрые асуулгые, өөртэнь дамжуулан үгтэhэн документнүүд болон бодото зүйлнүүдые шэнжэлэлгые июнинн 23-най үдэшэ дүүргээ.

Энгэй зониие усадхахын тулада тусхай түхэлэй зэбсэгүүдые США байгуулаад, тэдэниие хэрэглэнэ гээд комиссиин вице-түрүүлэгшэ Дж. Ф. Кейрнс материалнуудые сорголhонойнгоо hүүлээр мэдүүлээ.

Госпитальнуудые, эм домой нөөсэнүүдые усадхалга, хүдөөгэй зониие хүсөөр город зөөлгэлгэ, ургамал таряа усадхалга Индохитадай арадуудта эсэргүүгээр американ империализмын хэжэ байhан энэ дайнай хубинь болоно гээд доктор Кейрнс хэлээ.

США-гай гэмтэ ябуулганууд тухай элидхэлнүүдые бусад хэдэн оронуудай түлөөлэгшэд мүн лэ хээ.

ХИЛЫН саанаhаа

Американ журналистнуудта Чжоу Энь-лай мэдүүлгэ хэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ журналистнуудтай КНР-эй Гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лайн уулзаhан тухай өөрынгөө корреспондентын Пекинhээ дамжуулhан мэдээсэлые «Нью-Йорк таймс» газетэ толилоо.

Ядерна зэбсэгтэй табан гүрэнэй конференци зарлаха тухай Советскэ правительствын дурадхалые КНР-эй правительство абаа, энэ дурадхалые тэрэ зүбшэн хэлсэхэ гээд Чжоу Эньлайн мэдүүлhэн тухай корреспондент дамжуулна.

Хитад-американ харилсаанууд тухай тогтоходоо, Чжоу Энь-лай иигэжэ хэлээ. «Тайваниие тойруулан Холбоото Штадуудай бодхоhон аюулгүйн хаалта халхабшанууд Хитадай ба США-гай хоорондо дипломатическа харилсаа тогтоохо замдахи гол hаад түбэг болоно». Хитадай ба США-гай хоорондохи харилсаан саашадаа үргэдхэгдэхэ, энээнэй үргэдэлгэ хоёр талын оролдолгоhоо дулдыдаха гэжэ найдажа байhанаа Чжоу Энь-лай элирхэйлэн мэдүүлээ гээд «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ.

Гуанчжоудахи худалдаа наймаанай яармагта американ аралжаа наймаашадай хабаадаха тухай тэдэнэй оруулhан дурадхалые Хитадай правительство мүнөө зүбшэн хэлсэжэ байнхай гээд тэрэ соносхоо.

ЗАСАГААРХИД ЗАНАЛТА ХЭНЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Республиканска партиhаа түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүн Пoль Макклоски гэгшые нюуса полициин — ФБР-эй агентнүүд мүрдэжэ ороhон байха юм. Макклоски Вьетнамда Сагаан байшангай бэелүүлдэг политикые шууд сэхээр шүүмжэлэгшэдэй нэгэн болоно бшуу.

Вьетнамдахи дайн байлдаанда бэлдэлгэдэ, тэрэниие үргэдхэлгэдэ хамаатай Пентагоной нюуса материалнуудай тэрэнэй гарта яажа ороhые, тэрэнэй ямар материалнуудтай байhые элирүүлхын тулада конгрессмен Макклоскиие ФБР-эй хоёр агент 15 минутын турша соо мүшхөө.

Өөрынгөө мэдэлдэ байhан Пентагоной нюуса документнүүдые толилхо хүсэлэнтэй байhан тухайгаа Макклоски урда тээнь мэдүүлhэн байгаа. «Уригдаагүй айлшадай» ерээд ошоhоной hүүлээр, Макклоски өөртэнь ерэхые журналистнуудые уриhан байна.

Вьетнамай асуудалаар США-гай правительствын политикые элирхэйлэн харуулhан документнүүд минии мэдэлдэ бии гээд Макклоски корреспондентнүүдтэ мэдүүлээ. Эдэ документнүүдые толилхо хүсэлэнтэй байhанаа тэрэ дахяад лаблаhан байна. Тусхайлбал, хилын саанахи ябуулгануудай ба информациин талаар түлөөлэгшэдэй палатын подкомисиин зүбшэн хэлсэлгын стенограмма соо эдэ документнүүдые оруулха хүсэлэнтэйб гээд Макклоски мэдүүлээ. Подкомисси хадаа Пентагоной элидхэлые зүбшэн хэлсэхэ байна бшуу.

Политическэ шууяае сүүд болон ФБР-эй агентнүүдые хэрэглэн балартуулха гэжэ американ засагаархидай хэдэг hэдэлгэнүүд урагшагүйдэнэ. Индохитадта США-гай зэбсэгэй хүсөөр хамааралсалгын түүхые hайса мүрдэхэ гэhэн hанамжанууд конгрессто бүри ехээр гарадаг болоо.

Тус асуудалые элитээр мүрдэхэ гэжэ комиссимнай түсэблэнэ гээд гадаадын хэрэгүүдэй талаар сенадай комиссиин түрүүлэгшэ У. Фулбрайт мэдүүлээ.

Вьетнамда США-гай бэелүүлдэг политикые, Индохитадта хэгдэжэ байhан американ эзэрхэг түримхэй ябуулгын түүхые мүрдэхэ гэжэ гадаадын хэрэгүүдэй талаар түлөөлэгшэдэй палатын комисси шиидэhэн байна.

Оборонын министр Лэйрдые зэмэлхэдээ, Пентагоной элидхэлые толилхо эрилтэ хэхэ хүсэлэлтэй байhан тухайгаа түлөөлэгшэдэй палатын гэшүүд Джон Мосс, Огден Рид гэгшэд мэдүүлээ.

Шухала шиидхэбэринүүд

АДДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). Африкан нэгэдэлэй организациин гэшүүн оронуудай гүрэн түрые болон правительствануудые толгойлогшонорой Ассамблей эндэ болоод, hаяхан хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Түбиин политическэ ба экономическа гол асуудалнуудаар ассамблей шухала шиидхэбэринүүдые баталан абаа. Ассамблей хадаа ЮАР-ые расис засагтай дэлхэйн империализмын «хэлсээ хэхэ» гэhэн hанаашалгые буруушаагаа, үндэhэ илгаа гаргалгые, тэрэшэлэн Африкын урда талын колониальна расис засагуудтай НАТО-гой оронуудай байгуулhан харилсаа холбооe эрид шууд буруушаагаа.

Удаадахи Ассамблейе ерэхэ жэлэй июньдэ Мароккодо үнгэргэхэ гэжэ шиидхэгдэhэн байна.

Инди Пакистан хоёрой хилэ дээрэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Энэдхэг-пакистан хилэ дээрэ июнинн 22-то хоёр дахин буудалдаан болоо гээд ПТИ агентство мэдээсэнэ.

Агентствын мэдүүлhэнэй ёhоор, Пакистанай арми Индиин хилэ шадарай Петрапол (Баруун Бенгали штат) гэжэ hуурин газарые буудаhан байна.

КАРАЧИ. (ТАСС). Индиин армиин ба хилын харуулай сэрэгүүдэй подразделенинүүд Зүүн-Пакистанай газарые ямаршье шалтаггүйгөөр буудана гээд «Доон» газетэ бэшэнэ. Пакистанай хилые Индиин сэрэгүүдэй эбдэhэн баримтанууд мэдээсэл соо дурсагданхай.

Эрилтэнь дүүргэгдэбэгүй

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Зүүн-Урда Азида Вашингтоной бэелүүлдэг эзэрхэг түримхэй түсэбүүд тухай бодото баримтануудые элишэлhэн материалнуудые hүүлэй үдэрнүүдтэ толилhон хэблэлые сүүдэй гуримаар абяа аниргүй болгохо гэhэн США-гай правительствын hэдэлгэ урагшагүйдэбэ. Пентагоной нюуса документнүүдэй үндэhөөр статьянуудые саашадань толилхыень «Вашингтон пост» газетэдэ хорихо тухай правительствын эрилтые апелляционно сүүд буруушаaба. Захиргаан хадаа өөрынгөө зорилго дүүргэхын тулада Верховно сүүдтэ хандахань гээд эндэ заагдана.

Чимит ЦЫДЕНДАМБАЕВ

МОЙҺОНОЙ СЭСЭГЛЭЭД БАЙХАДА

**Минии тариһан мойһохонууд,
Метр болохогүй мойһохонууд,
Гэрэй хушалтаһаа үндэрөөр
Гэмгүй гоёор пэгшылдэз.**

**Зунай үедэ аадарлаад,
Зулайгаар гэнтэ һалхилхадань,
Номин набшаһата мойһодни
Ногоон дүлэтэ түүдэгтэл.**

**Сэнгүй һайхан мойһоноймнай
Сэсэглэһэн гэзшэ аргагүй,
Дурлагшадай хүшөө-мойһоднай
Дунгяруулан байна
толгойемни.**

**Шарадал шарахан үбсүүтэй
Шашаг хоёр шубуухайнууд
Хажуудахи мушэртэм
һуушаба,
Хараха сүлөөгүй намайе...**

**Дундаа хүрин галтайхан
Дуһал һубһад нюдэтэй
Мүнхэдөө аляархуу
шубуухайнууд
Мүшэртэ бэеэ үлтыдүүлнэ.
Һурээтэй баглагар мойһоной
Һүүдэртэ байһан стол дээрэ,
Александр Пушкинай бэшэһэн
Аялгата ирагуу шүлэгэй ном.
Мандаа мойһоной һарбайһан
Мянган сагаан баглаатай
Хүсэтэйш, солотойш Пушкинай
Хүгжэмтэ баглаанууд нинлэшоо.**

**Хангал һайханаар
мойһонуудай
Хабар бури сэсэглэхэдэ,
Амаран һуугаад һүүдэртэнь
Александр Пушкиние
уншагшаб.**

**Сагаахан сэсэгээр үерлэһэн
Сарюухан мойһоной хажууда
Омогхон зохёолыень уншахада
Ондоохон байдаг хүгжэмынь...**

**Сэнхир бөтн номойтнай
Сэбэрхэн хуудаһа ирахадамни
Гэрэлтэй сэсэн нюдөөрөө
Гэтэн харанат, та Пушкин...**

**«Буряад дайдада айлшалжа
Бултанаар уншуулдаг
болоһондоо
Үнэн зүрхэнһөө баяртайб»,
гээд
Үгэлэн хэлэхыетнай дууланалби.**

**Сибириин уурхайнуудай
гүнзэгыдэ
Шэнхинэмэ гэнжэ
ханхинанагүй;
Буянтай Татьяныетнай
оперодо
Буряад басаган дууланал
даа.**

ТОЛИ

«ОНОН» ТУХАЙ ҮГЭ

Түрүүшын ном тухай һанамжанууд

Түрүүшын ном... Типографиһаа һаяхан гараһан, шэрын үнэрөөр үшөө хангалтажа байһан шэб шэнэхэн ном...

Уран зохёолой үгсүүртэй хүшэр хүндэ харгыда залуу шүлэгшын амжалтатайгаар гараха хэрэгтэ түрүүшын номынь ямараар нүлөөлхэб, бидэ, уншагшадай хүлеэһэн һанал, найдалыемнай хүсэдөөр хангажа шадаха гү, уһан мүрэнүүдынь сэдьхэлэймнай утаһа дайраха гү? гэһэн бодолтойгоор энэ номой хуудаһануудые иража эхилээ һэмби.

Залуу уран зохёолшо Владимир Намсараевай «Онон» гэжэ түрүүшын ном...

Захагүй үргэншье даа, бардам баяншье даа, Ага нютаг! Арбан тээшээ нэмжыжэ хэбтэһэн талада атар тарган адуу малай үглөөнэй наранай алтан туяан доро бэлшэжэ ябахада, омогорхол түрэһэн хүбүүнэй сээжэдэ иимэ мүрнүүд түрэжэшье болоо.

**...Зэрэлгээн дээгүүрээ
Жэргэмэлэй аялга үлгыдэһэн
Хонгорхон Агамни—
Хонин төөлэйтэ тала!**

Номдонь нэрэ үгэһэн мүнгэн урасхалтай Онон мүрэнөө поэт магтан дуулана.

**Эдир наһанайм
Эдирхэг шэбшэлгэ хүсэл,
Эршэтэ долгинойнгоо
Эмниг нюрганда үлгыдэһэн,
Олон домогой
Омог сууряа дэбэрүүлһэн
Онон мүрэн —
Онон хатан алдартайш!**

Онон голой эрье зубшан үни урданһаа ажалша малша зон ажаһуудаг. Тэдэнэр нарин ноохотой хони үсхэбэрилжэ, үдэр һүни гэнгүй, үбэл зун илгадгүй шударгы бэрхээр ажаллажа, алдар сууда гарана, шагнал хайрада хүртэнэ.

**Талын хүн
Түбшэн даруу зантай,
Хэрэг үйлэеэ
Холуур удхалан хэлэхэ,
Хөөрүү түргэн
Хэлэ амаяа алдаа һааш,
Хүнгэн зангыш**

Хүрэ хүрэһөөр таниха,—гээд поэт бэшэхэдээ, алдуу хэнэгүй. Владимир Намсараевай шүлэгүүдынь даруу номгон урасхалтай Онон мүрэн шэнгеэр урдана, тиимэһээ ухаан сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдана.

Владимир Намсараев багаһаа хара ажалтай танилсаһан байха юм. Сэсэгтэ нугадаа хонидоо адуулжа ябахадаа гү, али сабшалан дээрэ түрүүшынгээ мүр гаргажа байхадаа гү, сааһан дээрэ шүлэг, дуунайнгаа мүр гаргаа.

Владимир Намсараев шүлэг бэшэхынгээ хажуугаар оршуулга хэдэг юм. Эрнест Хэмингуэйн «Үбгэжөөл ба далай» гэһэн повесть болон бусад авторнуудай зохёолнуудые оршуулжа хэблүүлээ.

Гэбэшье Владимир Намсараевай түрүүшын ном—«Онон» гэжэ согсолбори Буряадай уран зохёол дотор онсо һуурияа эзэлбэ, һайншье ном болоо. Энэ баталамжаяа хэдэн жэшээгээр элирүүлэе.

Тус согсолбори гурбан хубиһаа бүридэнэ. Түрүүшын хубиие дайда, түрэл нютагтаа поэт зорюулаа. Энэ хубида «Һүдэнтэмни», «Зүүн үндэр», «Минии зүргэ» гэхэ мэтэ шүлэгүүд, «Хорин хүбүүд-комсомолшууд» гэһэн баллада оруулагданхай.

Хоёрдохи хубинь публицистикын шэнжэтэй шүлэгүүдээр бүридүүлэгдээ. Гурбадахидань богонихон уянгата шүлэгүүд согсологдобо.

Поэдэй шүлэгүүдые бусадайхитай ябашье худхажа, холижо болохогүй. Шүлэгүүдынь түхэл хэлбэреэрээ илгаатай, өөрын темэтэй, өөрын удхатай байдаг.

Хүн бүхэн өөрын зүргэтэй. Ажабайдалай буртаг шамаг, ой тайга соогуур тэрэ өөрынгөө зүргэ гаргажа, холынгоо хүсэндэ хүрэхэ ёһотой. «Эдэнэй дунда эгэшэг дуугаар жэргэһэн, эгээл минии—эгээлэй хүнэй зүргэхэн» гэжэ поэт бэшэнэ.

Мүн нүгөөдэ шүлэг соогоо «яажа мүнөө ажаһуухабиб?» гэһэн асуудал өөртөө поэт табина. Автор—залуу хүн. Эхэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадаха хубигүй байгаа. Тэрэнэй энэ дэлхэйдэ гэшхэлжэ ябахын түлөө, тэрэнэй зол жаргалай түлөө эсэгэ, аханарынь ами наһаяа үгөө. Тэдэнэрэй урда ашаяа харюулха байһанаа поэт гүнзэгыгөөр мэдэрнэ.

Мүнөө үедэ гражданска эршэ ульһатай поэзи совет поэзиин түшэг тулгууринь болоһон байна. Тиимэһээ Владимир Намсараевай иимэ шүлэгүүдые бэшэдэг байһые магтамаар.

Манай үе саг элдэб үйлэ хэрэгүүдээр угаа баян. Юун тухай бэшэхэмниб гэжэ бодолгото болоһоной үлүү байдаг. Жаргалтай ажабайдал, замбуулин тээшэ нниндэлгэ, инаг дуран—барандаа шүлэгүүдэй темэ болоно ха юм.

«Шулуунда сараатаһан һүүдэр» гээшэ публицистическэ удхатай шүлэгүүдэй эрхим дээжэ болоно.

Хиросимада тэһэрһэн атомна бомбын галһаа ами наһантаяа хахасаһан хүнэй һүүдэр шулуун дээрэ сараатажа үлэһэн гэдэг. Энэ шухала темые поэт өөрынхеэрээ хэрэглэжэ шадаа. Нэгэ юртэмсэдэ хүнүүд эб найрамдалтай, амгалан мэндээр ажаһуунгүй, юундэ тэдэнэр галта дай үүсхэжэ, бэе бэеэ хюданаб гэһэн бодол энэ шүлэгэй гол удха болоно.

**Юундэ теэд,
Хүлхеэтэ хоридохи зуун жэл,
Хиросимын шулуунда
Хүнэй һүүдэр тамгалаабши?!** —

гэхэдээ арад зон эблэржэ, аюулта дайнай түймэр сарыт гэжэ поэт ажалша дэлхэйдэ хандана.

«Богони гэхэ гү, али ябган шүлэгүүд (миниатюранууд) багахан хэмжээнэй, дүүрэнги маяг хэлбэритэй зохёол ха юм. Энээниие мэргэжэл ехэтэй поэдүүд дабажа гарадаг. Тиимэһээ уянгата шүлэгүүдэй эгээл хүндэ хүшэр формонь болоно» гэжэ поэзиин словарьнууд соо бэшээтэй.

Владимир Намсараевай богони шүлэгүүд ямар болооб гэһэн асуудал табиябди. Сэхыень хэлэхэдэ, шүлэгүүдынь зарим ушартаа бусад шүлэгүүдтээ хүрэнэгүй. Бодото һайн шүлэгүүдтэй удхагүй, хооһон шүлэгүүд зэргэлнэ. Энэ дутагдалаа поэт хараадаа абаха бэзэ гэжэ һанагдана.

**Булагай уһан
Бурьялан мүнхэ сорьёжо,
Жабартай тэмсэн,
Болдог дошо болодог.
Аза талаантаяа
Аргагүй хахасан сүхэрэгшэ,
Мүльһэн дошодол
Мүнсэгэр хүйтэн зүрхэтэй.**

Энэ наймахан мүртэй шүлэг соогоо поэт гүнзэгы философско удха багтаажа шадаа.

Олонхи ушарта зарим поэдүүд ямар нэгэн ушарые зураглахадаад гү, али хэдэн баримтануудые шорлоходоод, үргэн тобшолол хэһэн хэбэртэйгээр шүлэгөө түгэсхэжэрхидэг.

Арад зондо шүлэглэмэл зохёолнуудай удхаараа, хэлээрээ, найруулгаараа дүтэ байхын тула болоһон ушар тухай миил хөөрэхын орондо, ажабайдалые уран биирээр зураглаха шухала.

«Ошогшо улаан ошон галые, түмэр рельс түбэрнэ хабшаад, һарбайһан хоёр гарым һажаажа, һалаа рельс гүйнэ саашаа» гэжэ поэдэй хэлэхэдэ, энэ ушарые нюдөөрөө хараһан мэтэ болонобди. Мүн нүгөөдэ шүлэг соо «газарай балсан-гүндүү мундаргануудай дээгүүр хэды үенүүдэй хүрилгөөтэ һалхин үнгэрөөб?» гэһэн образно мүрнүүд бии.

Владимир Намсараевай шүлэгүүд соо иимэ образууд үсөөн бэшэ дайралдана. Тиигэбэшье юумые хажуу талаһаань зураглаһан мүрнүүд үшөөл олон байна. Энэ дутагдалдаа залуу поэт анхаралаа хандуулха ёһотой.

Владимир Намсараев уран зохёолой харгыгаар амжалтатайгаар алхалжа ябана, номынь манай һанал, найдалые хангажа шадаа, уран мүрнүүдынь сэдьхэлэймнай утаһа дайраа гэжэ номой һүүлшын хуудаһа хаахадаа, баяртайгаар хэлэхэдэ болохо байна.

Алексей БАДАЕВ,
поэт.

ХҮҮГЭДЭЙ УНШАХА БУРЯАД НОМУУД ЮУНДЭ ҮГЫБ?

«Буряад үнэн» газетын мартын 25-ай номерто манай Ноёхоной һургуулиин библиотекые даагша Ольга Содномовна Амоголонова тухай бишыхан статья хэблэгдэһэн байгаа. Тэрэньшье тон зүб.

Ольга Содномовна ажалдаа тон һайнаар хандадаг, библиотекэдэнь ходоодоо ариг сэбэр байдаг. Үхибүүдшье олоор сугларанхай, дуратай номуудаа библиотекарьһаа абадаг юм.

Һурагшадые ном уншаха дуратай болгохын тула тэрэ ехэл оролдолго гаргадаг. Теэд буряад һурагшадай, илангаяа багашуулай уншаха зохёолнуудай тон хомор байһанда гомдонгёор хэлэдэг. «Үгы, юрэдөө, буряад үхибүүднай түрэлхи хэлэн дээрэ бэшэһэн зохёолнуудые уншаха хүсэлэн багатай хаш даа. Багашуулда зорюулһан шэмэглэл һайнтай рассказууд үгы шахуу. Һая Улаан-Үдэ ошоходоо, баһал үнөөхи «Тэрэнги» магазинда орожо, Цыремпил Доржиевай рассказуудай ном абажа асарааб. Х. Намсараевай, А. Шадаевай, А. Тороевой, Б. Абидуевай, мүн бэшэшье авторнуудай зохёолнуудые согсолжо ном болгоод, уран гоёор шэмэглэн гаргахаа яанаб. Гоёор шэмэглэгдэһэн номуудые үхибүүд тон дуратайгаар уншаха һэн. Буряадай үльгэрнүүд, онтохонууд хэблэгдэхээ болёо юм гү? Хомор болошоо. Түрэлхи хэлэнэй программада оруулагдаһан зохёолнуудые гүйсэдөөрнь хэблэлдэ оруулаад, һургуулиин библиотекэдэ тараажа үгэбэл ехэ һайн бэлэй. Цыремпил Доржиевай ном асархатайм сасуу 1—2-дохи классуудай үхибүүд баяртайгаар абажа уншаа һэн. Уншаха дуратайшуул ехэ олон болошоод байгаа бэлэй.

Энэ нүхэрнай эхин классуудта багшална. Тиимэһээ үхибүүдэй ухаан бодолойнь гүйсэдэ ехэхэн анхаралаа табижа, тэдэнэй абари зангые тон зүбөөр харуулһан рассказуудые бэшэнэ. Залуу уран зохёолшодто хүүгэдэй рассказуудые олоор бэшэхыень хүсэхэ байнаб» — гэжэ тэрэ һанаагаа зобон хөөрөө һэн. Ольга Содномовна түрэлхи литератураяа бүри багаһаа уншажа, оюун бэлигээ ехээр дээшэлүүлһэн. Тиимэһээ үхибүүднай буряадаар хөөрэжэ, ухаалдиин бодожо һураһай гэжэ ходо оролдодог гээшэ.

Буряад литературна хэлэн хүгжэжэ, совет орон соогоо алдар сууда гараһан уран зохёолшодой бии болоод байһан үе сагта буряад хүн бүхэн түрэлхи хэлээ шудалха байһанаа мэдэрхэ ёһотой.

Түрэлхи хэлэ заалгые һайжаруулха тухай Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй Министерствын ба эрдэмтэдэй зүгһөө яһала анхарал табигдажа байбашье, түрэлхи хэлээ һанаһанда хүрэмөөр хүндэлжэ шаданагүйбди. Тиимэһээ «Байгал» журнал, «Буряад үнэн» газетэ захиха, олоор тарааха хүдэлмэри ябуулагданагүй. Гадна буряад хэлэн дээрэ лекци тон хомор уншагдана. Юуб гэхэдэ, буряад түрэлхидэй сугларaад байтар багшанар суглаан дээрэ түрэлхидтэ ородоор хөөрөөд лэ суглаагаа дүүргэжэрхидэг заншалтай.

Түрэлхи хэлэеэ саашадань бүри баян болгохо ёһотойбди. Энэ талаар хүүгэдэй һонирхон уншамаар һайн буряад рассказуудай номууд угаа үсөөн гү, али үгы шахуу. Жэл бүри номууд гараа болодог. Муунь гэхэдэ, хүүгэдэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ номууд үгы.

Энэ шухала асуудал хэзээ шиидхэгдэхэ юм? Ядахын сагта буряад зохёолшодой урданһаа нааша бэшэһэн һайн рассказуудые бүри[illegible]глуулаад, тусгаар ном болго[illegible]гахаа яанаб. Хүмүүжүүлхы нүлөөтэй онтохонуудые баһа тиигэжэ гаргадаг һаа, ехэ һайн байха бэлэй.

А. БУДАЕВА.

ТҮРЭЛХИ ХЭЛЭН

Цэдэн ГАЛСАНОВ

**Буряад хэлэн!
Түрэлхи хэлэн!
Хуурай утаһандал шэжэм хухалгатайш,
Лимбын дуундал уян аялгатайш,
Байгалай шэнги баян долгитой,
Барханай шэнги аглаг агаартайш.
Үбгэ эсэгынгээ үнэр хэлэнэй
Үгэ бүхэниие баһал магтахам.
Үе сагуудай үнэһэн сооһоо
Үндэһэлэн мүндэлөө гээд дабтахам.
Үнэхөөрөөш, зүрхэнэй худагууд сооһоо
Үлтүүрээр дээшээ, наашаа гарааш.
Ангаһан арад түмэнэйнгөө аманһаа
Аадар, шуурган соогуур мэлмэрэн тараaш.
Зам харгыдаа тогтон торонгүйгөөр,
Залин мүндэр соогуур шэрээгдэн ерээш,
Арад зонойнгоо амаржан мүндэлһэн
Агуу Россин амта шэмэдэ хүртөөш.
Өөрын гэхэ үзэглэл үгы байгааш һаа,
Үльгэршын хуур соо уурхайгаа дараaш,
Арадайнгаа алтан домогой абдар соо
Аман зохёолой угалза хээлэн гараaш.
Сэгээн Сэлэнгэ сэнхир Саяан дээгүүр,
Сэбдэг хүйтэн жэм харгы дээгүүр
Гэсэрэй баатарнууд шинии хатуу үгөөр
Гэгээн шара модондо гэрэл носоон түхөөгөө.
Шэн габьяа, хани барисаан, зориг.
Шинии аялгаар шэнхинэн, хэнзэлэн,
Домог, шүлэг, дуунуудтайш гүрэгдэн,
Долгоонтожол, сэсэглэжэл байһан буряад хэлэн!
Тиин ши хэтэ заяанһаа хойшо
Тэмсэлэй харгыда ород ахамадтай
Алтан утаһаа зүрхэеэ холбоод,
Аялга дууниhaань ундалһан намтартайш.
Түрэлхи хэлэн!
Буряад хэлэн...
Түмэн баяраар шамдаа һүгэдэнэм.
«Сайн байна, нүхэр!—гэһэн мэндэеэ
«Здравствуй, товарищ!»—гэһэн үгэтэеэ
Сагаан толгойто үзэгөөр һиилэнэм.**

ШЭДИТЭ УНДАН

ОНТОХОН

Нэгэ хүн замда ябатараа ундаа ехээр хүрэшэбэ. Замдаа дайралдаһан уһа голнуудһаа, аршаан булагуудһаа хэды хүртэбэшье, ундаа харяажа шадабагүй.

Тэрэнэй улам ехээр ундаа хүрэшөөд ябахадань, харгы дээрэнь томо модон торхотой уһан байба ха.

Ундаа хүрэһэн хүнэй торхотой уһанһаа гудамхихаа байхадань, гэнтэ тэрэнь өөрһөө шолшогонон бусалаад:

— Ши, нүхэр, ойлгод гэжэ намһаа хүртэлши! Би шамһаа хүсэтэйл байхаб. Болгоомжогүй байбалш шамай газарта тарайлгажархихадааш һаатахагүйб! — гэбэ.

Торхотой уһанай хүнэй хэлээр дуугархадань айшаба. Айһандаа өөрһөөнь эшэжэ, зүрхөө доро даран:

— Ши, оройдоол энээхэн торхотой уһан аад, яагаад намһаа, хүнһөө хүсэтэй байха юмши?! Би ябашье шамһаа хүсэтэйб! Би газар дэлхэйн хамаг юумэнүүдэй эзэн—хүн гээшэб! Газар дэлхэйн бүхы амитадһаа хүсэтэйшье, ухаатайшьеб! Шамай ганса гараараа үргэжэ ерээд лэ бута шэдэжэрхихэ шадалтайб, — гэбэ.

— Ши намайе бута шэдэхэгүйш! Би шинии дура буляаха амтатайб! Минии амта нэгэл абаа һаа, наһаараа һалахагүйш! — гэбэ торхотой уһан.

Минии дура буляажа шадаха ямар тиимэ амтатай юм ааб гэжэ гайхаад, торхотой уһанһаа хүн нэгэ аяга хүртэжэрхибэ. Амтынь абахадань, тэрэнь үнөөрөөшье тэрэнэй урда тээнь хүртэжэ үзөөгүй гашуубтар аад, һэмүүхэн ундан байшаба. Амтархаһандаа тэрэ хүн торхотой уһанһаа дахин дахин үргэжэ ууба. Тиихэтэрээ хамта тэрэнэй толгойнь эрьежэ, бүхы бэень мэнэржэ эхилбэ. Газар дэлхэй хүл доронь хэлбэлзэхэдэл болобо. Зүрхэнэйнь һабаха, сэдьхэлэйнь ударжа, дуу дуулаха дуранинь хүрэбэ. Шүрбэжэ шандааһаниинь зангиржа, бэедэнь хүсэ ороһондол, тэрэ хада хабсагайшье урбуулхаар болобо. Тиихэдэ газар дэлхэйн хамаг юумэнүүдтэй эзэн хүн боложо, урагшаа алхалжашье шадахаяа болин, байра дээрээ найгаһаар газар тэбэрин унашаба.

Тэрэнэй тэндээ нилээд хэбтэжэ, һэгээ ороходонь, мүнөөхи торхотой ундан шолшогонон:

— Заа, минии хүсэндэ этигэбэ гүш? Хамаг амтата эдеэнэй шэмэ шүүһэн гээшэб! Тиимэһээл газар дэлхэйн хамаг юумэнүүдэй эзэн-хүн шамайешье диилэжэ шадаха хүсэтэйб! — гэбэ.

— Үгы! Шинии хүсэндэ этигэнэгүйб! — гэбэ хүн. — Ябашье би шамһаа хүсэтэй байха зэргэтэйб!

— Заа, минии хүсэндэ этигээгүй һаа, ябажа ябыш даа. Замдаш шамай ходо угтажа байхаб. Намһаа өөрынгөө дураар хүртэдэг байгаарай. Тиихэдээ мэдэхэш. Хэмнай хүсэтэй байна ааб, — гэбэ торхотой ундан.

Тэрэ үдэрһөө эхилжэ мүнөөхи хүн торхотой унданһаа хүртэдэг болобо. Тиимэ унданай олдохогүйдэ бэдэржэ олодог һэн. Тиимэ унда олохын тула тэрэ хүн эд зөөриеэ, алта мүнгөөшье гамнадаггүй байгаа. Тэрэ инаг һайхан һамгатай, үрэ үхибүүдтэй, түшэглэхэ үнэн сэхэ нүхэдтэй, алдар солотойшье хүн һэн. Зүрхэ сэдьхэлыень һалгануулдаг, бэедэнь шадал хүсэ оруулдаг унданһаа дуран соогоо хүртэжэ, толгойгоо мэнэржэ ерэхэдээ, тэрэ хүн инаг һайхан һамгаа шоо үзэн:

—Мэнэ гэһээр минии гэрһээ арил! Намда хэрэггүй болоош! Би шамһаа һураггүй залуу, сэбэр һайхан, илдам зулгы һамга олохоб! Мэнэ гэһээр арил! — гэжэ үхибүүдтэеэ намнажархиба ха. Гансаараа үлэһэн тэрэ хүн мүнөөхи унданай хойноһоо улам дэлэн, үнэн сэхэ нүхэдөө дуудан алдаһан тэрэнэй хамагһаа хүсэтэй, хамагһаа сэсэн, хамагһаа шадалтай, хамагһаа мэхэтэй болоод, орохо гэргүй, ошохо айлгүй, үмдэхэ хубсаһагүй, үзэхэ эдгүй болоод һэгээ ороходонь:

— Заа, минии хүсэндэ этигэбэ гүш? — гэһэн абяан шэхэндэнь дуулдаба ха.

— Аа, ши, хэмши? Инагни үхибүүдээрээ бусажа ерээ гүш? — гэжэ хараашалжа ороходонь, анхан ябаһан харгы дээрэнь мүнөөхи торхотой унданиинь шолшогонон эльгэ хатажа байба гэхэ. Тэрэниие хараһаар тэрэ хүн хамаг ябадалаа һанаандаа оруулжа, уйдхар гашуудалаа тооложо, уйлажа, газар һабардажа оробо.

— Ойлгод гэжэ намһаа хүртэ гээ һэмнайб! Минии хүсэндэ этигэбэл, иигэтэрээ доройтохогүй байгааш! — гэжэ торхотой ундан тэрээндэ хэлэбэ.

Тэрэ хүн торхотой ундандa мүлхижэ ошон:

— Хайшан гэхэ болонобиб? Ши минии дура сэдьхэлые эзэлжэ шадааш, инаг һамганһаам, үрэ үхибүүдһээм, үнэн нүхэдһөөм, эд зөөриһөөм, алдар солоһоом һалгаажа шадааш, яаха болонобиб? — гээд уйлаганаба.

— Газар дэлхэйн хамаг амитадай эзэн-хүнэй толгой эрьюулдэг, ухаа төөрюулдэг арбан гурбан шэдитэй, гайтай хүсэтэй ундан гээшэб! Намһаа болгоомжогүйгөөр хүртэһэн хүн бүхэниие арбан гурбан шэдеэрээ эльбэдэжэрхидэгби. Тиихэдэм хүнүүд арбан гурбан ондоо абари зантай болошохо юм. Тэрээнһээ боложо шишье нэтэржэ, нэрэ алдараа хухалжа, [illegible]

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Захаамин.

АЙЛАИ БАЙРАДА... АРСАЛАНГУУД

Новосибирскын зоопаркда Африкын арсалангууд — Үлзытэ ба Нүрөөтэ хоёр «аба эжынэрһээ» дүрбэн гүлгэн түрэһэн байгаа. Гэбэшье эмэ арсалан гүлгэдөө голобо. Тиихэдэнь зоопаркын таһагые даагша Тамара Котова тэдэ нялха арсалангуудые гэр байрадаа абаашажа, тэжээгээ, харууһалаа. Эдвина Мацика, Лайма гэгшэдэй ами бэеые абараа. Мүнөө эдэ гүлгэдынь элүүр һайнууд, хододоо зугаасан наададаг, «хойто» эхэдээ аргагүй ехээр дурладаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Бүхы «бүлэнэр» сугларанхай. 2. Үдын хоолой һүүлээр газетэ хаража, уншажа үзэхэ хэрэгтэй бшуу. Һүүлэй һонин юун тухай бэшэнэб? 3. Баатарлиг бүхөөр нойрсолго.

ТАСС-ай фотохронико.

Һонирхон шагнаба

Хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэдэг техникумэй зал соо хүнүүд дүүрэн. Тэдэнэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан майор В. Игнатюгай хөөрөө шагнаа.

— Манай ажана һайхан байдалай түлөө нүхэднай ами наһаяа гамнаагүй. Тэрэнниснь бидэ ажал хүдэлмэрээрээ харюулха ёһотойбди,— гэжэ техникумэй һурагша Василий Ивашкин хэлээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилһээр 30 жэл гүйсэһэнтэй дашарамдуулан үнгэргэгдэһэн уулзалгын һүүлээр сугларагшадта кинофильм харуулагдаһан байна. **М. МЕДОВАЯ.**

Улаан-Үдэ.

«ПРАВДА БУРЯТИИ» МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Зунай бэлшээри» гэһэн түрүү бэшэг. «Республикын ажалай алхам» гэһэн гаршаг доро информацинууд. «Ниитын малда—элбэг тэжээл» гэһэн В. Дубровскиин статья. Манай интервью.

Хоёрдохи хуудаһанда: В. Дубровскиин статьягай түгэсхэл. «Пропагандистнууд дүнгүүдээ согсолно» гэжэ А. Сурмачай корреспонденци. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Ликбезһээ университет хүрэтэр» гэһэн статья. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Хүн бүхэнэй хэрэг» гэжэ А. Васильченкын корреспонденци. «Хүлеэгдээгүй уулзалга» гэһэн Б. Часовиной рассказ.

ЕРЭ ЮҺЭН ХАШХАРГА

ҮЛЬГЭР

Эртэ урда сагһаа хойшо Түгнын эхинһээ баруулжаа ерэ юһэн хашхарга гэжэ хадын ара үбэрөөр Шэнэһэтэ, Хүсөөтэ ба бусад тосхонуудаар Хориин арба нэгэн эсэгын батнай угтан ажаһуудаг юм һэн ха. Мүнөө үедэ эдэ тосхонууд Мухар-Шэбэрэй аймагай томохон ажахы болохо «Одон» совхоздо хамтаранхай.

Ерэ юһэн хашхаргые хэн тоолооб гэһэн ямар нэгэ бэшэмэл түүхэ ном дэбтэр байдаггүй. Гэбэшье арад зоной дунда һонирхолтой аман зугаа үльгэр байдаг.

Минии бүри багахан ябахада манай хотондо Ошхойн Сэбэг гэжэ үгытэй үльгэршэ үбгэн байһан юм. Тэрэ үбгэн Бүмбүү гэжэ ганса хүбүүтэй байгаа. Тиимэһээ Сэбэг үбгэниие Бүмбүү аба гэжэ эхэ багагүй нэрлэдэг бэлэйбди. «Үгытэй хүн үльгэршэ» гэһэнэй удхатай баянай барлаг ябаһан Бүмбүү абада хүрэхэ үльгэршэ манай Түгнэдэ үсөөн һэн.

Үбэлэй һүниин утада Бүмбүү абында сугларжа, үльгэр шагнадаг байгаабди. Бүмбүү абын мухар хара гэрынь уйтан, үдэр һүнигүй харанхы, ганса нюдэтэй шагаабаринь мүльһэн болошоһон байдаг һэн. Тортогтой лушанай һүлэмхи гэрэлдэ [illegible] һүүхэш даа. Зайн гал гэжэ һанаан заландаш орохогүйһөө байха, керосинэй лаампаашье тэрэ үедэ хомор байгаа. Үльгэр шагнахаа ошоходоо бидэ үхибүүд нэгэ нэгэ түүлээ абаад ошодог, тэрээгээрээ гэрыень гэрэлтүүлжэ, сог мүшэнэй баруун хойно ошотор һуужа үльгэр хөөрүүлдэг бэлэйбди. Нэгэ үдэшэлэн ерэ юһэн хашхарга тухай үльгэр шагнахаа суглархадамнай, Бүмбүү аба үльгэрээ ингэжэ эхилээ һэн. Эртэ урда сагта һэн ха. Даха Бадма гэжэ ехэ ангуушан байһан гэхэ. Энэ хүмнай бага наһанһаа хойшо урда хойто уула хадануудые ара үбэргүй зайжа, уулын орьёл дүүлижэ, туулайһаа эхилээд, хандагай, буга, булга, шэлүүһэн болон баабгай хүрэтэр, зүһэн бүриин ан гүрөөл барижа, амиа хоолойгоо тэжээдэг байгаа.

Даха Бадма ехэ һүзэгтэй, урдын харанхы мунхаг байдалай үсын мухар һүзэгтэнэй нэгэн байһан тула ламын шажанда этигэдэг, хара уула, хүбшэ тайга, уһан булагууд булта эзэтэй юм гэжэ ехэтэ һүзэглэдэг, агнажа ябахадаа тэдэнэрые дурдадаг, үргэл мүргэл хэлэг байгаа.

Тиигээд Даха Бадма өөрөө гэрһээ холодоо олзо һайтай агнадаг байһан даа намда хара уулын эзэд, тэнгэри, бурхашуул туһална гэжэ һанадаг, этигэдэг байба. Агнажа ябахадаа хашхаргын олон хадануудай орой бүхэндэ гаража мүргэдэг байһан.

Нэгэтэ, хашхаргын хадануудые дээгүүр ерэ юһэн хүсэгэрээ ябахадаа, шубуу шонхор [illegible] шагааналдаажа эхилбэ. Эдэшни нихэдээ [illegible] ангуушанай һанаһаар ябатар гэнтэ һалхин буужа, сэлмэг огторгойгоор барбагар хара үүлэнүүд бии болоод, алтан шара наранай арюун тунгалаг гэрэлээ үүлэнэй саагуур хоргодуулхадань, ой соо бүришье харанхы болошобо. Гэнтэ гал мэтэ сахилгаан сахилжа, тэнгэри лүжэгэнэн дуугараад, ойро дүтүүр няд-тад гэжэ бүүдал, залин бууба. Һүүлээрнь шанга гэгшын аадар бууҗа, хүнэгөөр адхаһандал аадар бороо орожо эхилбэ. Тиигэһээр байтар һүни боложо, лүн харанхы болобо. Аадар үнгэржэ, бага намдабашье, бороо болиногүй. Даха Бадмын боро гүрөөһэнэй арһаар һорһыень газаашань урбуулжа оёһон дэгэл үни удаан үмдэгдэһэн, үбэл зунгүй орожо унтаһан дээрэһээ халсаржа, һарьмай болошоһон тула мүнөө бороодо нэбтэ шобто сохюулһандаа бүришье һальмиижа, бэедэнь наалдашаһан аад, аадарай һүүлээр [illegible] хамаг юумэн булта нойто гэл гархахын аргагүй болоходо, бүдүн нарһанай хажууда һууһаад байтараа, хада уула зайжа эсэхэ сусалжан хажуугаар, аадар бороондо орожо, нороһон зүдэрһэн шалтаганһаа һэрэжэ һуугаад унташаан хаба.

Ингэжэ ангуушан Даха Бадма ерэ юһэн хашхарга тухай тоолоһон байжа магад.

Д. МУНКОЕВ.

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА.
10.00 — «Бонивурай зүрхэн» гэжэ телефильмээр Улаан-Үдэһөө дамжуулга эхилхэ. 10.55 — «Сэнхир галнууд» гэһэн дамжуулга. 11.30 — «Аркадий Райкин» гэжэ уран һайханай фильм.

13.00 — шэнэ һонин Москваһаа дамжуулагдаха. 13.05 — арадай ажахые ударидалгада кибернетикэ хэрэглэхэ тухай дамжуулга. 14.45 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА.
15.20 — «Недели» гэжэ субботын үдэрэй программа Улаан-Үдэһөө дамжуулагдаха. 16.20 — концерт.

17.00 — шэнэ һонин Москваһаа дамжуулагдаха. 17.15 — дунда һургуули дүүргэгшэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.15 — «Дүрбэн танкист ба нохой» гэжэ олон сериитэй телефильм. 20.15 — хүнгэн атлетикэ. Европын түрүү һуурида эзэлхын түлөө мүрысөөн Болгариһаа дамжуулагдаха. 20.45 — хүгжэмтэ спектакль. 23.20 — «поэт К. Ваншенкин манай айлшан». 23.50 — «Полосатый рейс» гэжэ уран һайханай фильм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-03541. Заказ № 985.